Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...омнай 1921 оной ...брин 21-hээ гарана | № 185 (13990) | 1975 оной августын 8, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ЕВРОПОДО АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ БА ХАРИЛСАА ХОЛБОО ХАНГАХА ЗҮБЛӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй дүнгүүдые хаража үзөө. Тиигээд энэ зүблөөн — 33 гүрэнэй, США-гай, мүн Канадын хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулагшадай түүхэдэ үзэгдөөгүй уулзалга — уласхоорондын туйлан ехэ удха шанартай хэрэг, шахардуу байдал hуларуулха шэнэ шатын эхи болоһон, нийтын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёhoop зэргэ оршон байлгын, харилсаа холбоо тогтоохо гол ёhонуудые нэбтэрүүлхэ замдахи шухала алхам болоо гээд КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ.

Гүрэнүүдэй нийтэ Европын зүблөөн социалис хани нүхэрэй оронуудай үүсхэлээр, Европын оронуудаар, мүн США ба Канадаар дэмжэгдэжэ, зарлагдаhан байна. Энэ зүблөөн дэлхэйн хоёрдохи дайнай политическэ шухала дүнгүүдые хамтын хүсөөр гаргаа, хүсэрхэлгын, «хүйтэн дайнай» политика үрэгүй, харша гэжэ баталаа. Мүн тэрэнэй эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай аюулгүй байдал хангаха гэhэн манай үе сагай гол шухала зорилго шиидхэхэ шэнэ арга боломжонуудые зүблөөн нээгээ.

Европо түби олон зуун жэлэй туршада шуhата тулалдаануудай үүдхэгдэдэг газар байhан юм, дэлхэйн хоёр дайн гаргаа. Мүнөө энэ түби гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай эли тодоор найруулагдаhан гол ёhонуудые нэбтэрүүлжэ, тиин оронуудай хоорондо зохид hайн, баталгаата харилсаа хүгжөөхые эрмэлзэжэ байhанаа дэлхэйдэ мэдүүлээ.

Зүблөөнэй хүдэлмэриин амжалтатайгаар дүүргэгдэhэн — оролдосо ехэтэй ябуулгын үрэ дүн мүн. Энэ хүдэлмэриин үедэ бага бэшэ бэрхэшээлнүүдые дабаха баатай болоо. Зүблөөнэй дүнгүүд гэхэдэ, бүхы гүрэнүүдэй ... бодол болон аша туhые үндэhэ болгон, бүхы хабаатай талануудай үгэеэ ойлголсолгоор туйлагдаhан хэлсээнүүд мүн. Эдэ хэлсээнүүд үзэл сурталай, нийтын гуримай илгаануудаа далдалангүй, энэ түбиин бүхы арадуудай аша туhые харалсана. Эндэ илагшад, диилдэгшэд ... олигшод, хохидогшодшье байгаагүй. Энэ зүблөөн ... бодолой илалта, манай дэлхэй дээрэхи эб найрамдал болон аюулгүй байдалые хүндэлдэг бүхы хүнүүдэй илалта болоно.

Зүблөөн дээрэ баталагдаhан хэлсээнүүд В. И. Лениндэ зорхойлhон, амгалан ёhoop зэргэ оршон байлгын уласхоорондын хани харилсаанай, эб найрамдалай, арадуудай эрхэ сүлөөгэй гол ёhонуудhaa эшэ үндэhэтэй. Эдэ ёhонуудые Совет гүрэн оршон байhан бүхы түүхэнэй үе саг соо хамгаалжа байгаа юм.

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй гадаадын политическэ бодолые бэелүүлгэдэ, эб найрамдалай программые хүсэндэнь хүргэлгэдэ Леонид Ильич Брежневэй ... оруулhан элитэ ехэ хубитые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет онсолон тэмдэглэнэ. Тэрэнэй энэ ябуулгань түгшүүрилтэ байдал hуларуулха хэрэгтэ ... ехэ үүргэ дүүргээ. Газар дэлхэй дээрэ амгалан байдал тогтоохо гэhэн зориг түгэс, оролдосо ехэтэй, ... сусашагүй ажал ябуулгань нийтэ Европын зүблөөн зарлаха ба амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалда ... удха шанартай байгаа. Манай парти, совет арад ... ехэтэй, шэн габьяата ажал ябуулгыень үндэр ... сэгнээд, Хельсинкидэхи зүблөөн дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгыень бүрин hайшаана.

Тус зүблөөн Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал горитойхоноор бэхижүүлхэ арга олгоно. Энэ зүблөөндэ хабаадаhан оронуудай зүгhөө hайшаагдаhан гүрэнүүдэй харилсаануудай гол ёhонууд Европодохи уласхоорондын харилсаанhaa ээрхэг түрнмхэй ябуулгые, мүн али бүхы хүсэрхэлгые зайсуулха найдамтай үндэhэ hуури хангаха үүргэтэй. Эдэ гол ёhонууд урда тээнь хуулиин хүсэтэй болоhон дүримүүдые лаблан батална. Эдэ дүримүүд hүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай ба Франциин хоорондо, мүн ФРГ, США, Великобритани, Итали болон Канадатан баталhан, тэрэшэлэн бусад хэдэ хэдэн оронуудай хоорондо баталагдаhан хоёр талын гүрэнүүд хоорондын договорнууд ба бусад документнүүд дотор оруулагдаhан байха.

Зүблөөнэй түгэсхэхы шатада соносхогдоhон гүрэнүүдэй адли тэгшэ эрхын, сүлөөгэй гол ёhонууд энэ түбидэ бэе бэедээ этигэлсэхэ, орон бүхэнэй эрхэ сүлөөтэйгөөр, бэеэ даанхайгаар, амгалан ёhoop хүгжэхэ этигэл найдабаритай байлгада туhалха юм. Адли тэгшэ эрхэтэй гүрэнүүдэй баримталха гол ёhонуудынь нимэ байна: политическэ, социальна, экономическа, соёлой талаар өөhэдынгөө гуримуудые сүлөөтэйгөөр шэлэн олохо, хүгжөөхэ, хүсэ хэрэглэхэ гү, али хүсөөр занаха ябадал гаргахагүй, хилэнүүд эбдэгдэшэгүй байха, гүрэнүүдэй газар дайда бүрин бүтэн байха, арсалдаануудые амгалан ёhoop гуримшуулха, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгтэ хамаархагүй, хүнэй эрхые, адли тэгшэ байха сүлөөень хүндэлхэ, арадуудай хуби заяагаа өөhэдөө шиидхэхэ эрхыень хүндэлхэ, гүрэнүүд хоорондын хани харилсаа хангаха, уласхоорондын эрхэдэ хабаатай уялгануудаа үнэн сэхээр дүүргэхэ.

Этигэл найдабари бэхижүүлхэ талаар hайшаагдаhан хэмжээнүүд Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Эдэ хэмжээнүүд зэбсэгтэ тулалдаануудай тохёолдохо аюулые бага болгохо хэрэгтэ зорюулагдана.

Экономикын, эрдэм ба техникын, байгаали хамгаалха ба экономическа бусад ябуулгануудай талаар, тэрэшэлэн соёл культура, гэгээрэлэй талаар, мэдээсэлнүүдые абалсаха, хүнүүдэй хоорондо харилсаа хэхэ, эльгээлсэхэ хэмжээнүүдые үргэдхэхэ талаар Европын гүрэнүүдэй хоорондохи бүхы талын холбоо барисаае ехээр үргэдхэхэ эдэбхижүүлхэ шэнэ арга боломжонуудые зүблөөнэй дүнгүүд нээжэ үгэнэ. Нийтэ Европын оршом соо орон бүхэнэй хуули болон заншалые сахин, харилсаа холбоо хүгжөөлгэ Европо түбидэхи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай үндэhэ hууриие бэхижүүлгэдэ, Европын гүрэнүүдэй, арадуудай хоорондоо зүбөөр ойлголсохо хэрэг бэхижүүлгэдэ туhалха. Нүгөө талаhaa, харилсаа холбоо хүгжөөлгэ материальна болон оюун ухаанай баялигуудые бүри hайнаар, гамтайгаар ашаглаха арга боломжо энэ түбиин бүхы арадуудта олгохо байна.

Уласхоорондын шахардуу байдалай hуларалга тодорхой удхаар бүри ехээр нэбтэрнэ. Түгшүүрилтэ байдал hуларуулхын тула тодорхой хэмжээнүүдые абалга Европодохи эб найрамдалые үнэхөөрөө бата бэхи, ойроо хүртэшэгүй болгохо. Гол шухала зүйлынь энэл даа. Гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай үнэн сэхэ, зүб зүйтэй гол ёhонуудые соносхолгын ехэ удхатай байhаниинь ойлгосотой. Зүгөөр мүнөөнэй уласхоорондын харилсаанда эдэ гол ёhонуудые нэбтэрүүлхэ, бодото дээрэнь батадхаха, уласхоорондын харилсаанай үндэhэ hуури болгохо гээшэ мүн лэ бага бэшэ удхатай. Уласхоорондын байдалай эдэ хуулинуудые хэншье эбдэхэ эрхэгүй.

Зүблөөндэ хабаадаhан бүхы гүрэнүүд баталhан хэлсээнүүдээ бэелүүлхэ байха гээд КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет найдана. Советскэ Союз тушаа хэлэбэл, энэ хэрэгтэ нимээр лэ хандаха байха.

Соносхогдоhон гол ёhонуудые, хэлсээнүүдые бэелүүлгэ шэнэ, ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха эрилтэ Советскэ Союзай, эб найрамдалда дуратай бүхы гүрэнүүдэй үмэнэ табиха байна, эб найрамдалай хэрэгтэ, түгшүүрилтэ байдал hуларуулгада эсэргүүсэдэг хүсэнүүдэй зүгhөө тохёолдохо бэрхэшээлнүүдые дабаха эрилтэ мүн лэ табиха юм.

Нийтэ Европын зүблөөн хадаа «хүйтэн дайнhaa» түгшүүрилые hуларуулгада, үнэхөөрөө амгалан ёhoop зэргэ оршон байлгын гол ёhонуудта дамжан орохын тула энэ түбидэ мүнөө болотор хэгдэhэн бүхы hайн юумэнэй үрэ дүн болоно. Гэхэ зуура, энэ ушар бата бэхи эб найрамдалай, арадуудай ажабайдалhaa дайн сэрэгые зайсуулха замаар Европые бүхы талаhaань саашадаа дабшуулха эхин шата мүн болоно.

Мүнөө гол шухала юумэн гэхэдэ политическэ талаарнь hуларалгые сэрэгэй талаар hуларуулгаар батадхаха ябадал болоно. Энэ талаар нэн түрүүнэй зорилго юуб гэхэдэ, түбэй Европодо хэн хэнэй аюулгүй байдалда хохидол үзүүлэнгүй, бүгэдэндэ ашатай туhатайгаар зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэг хорооха арга олохо хэрэг мүн болоно.

Мүнөө сагай тон шухала эрилтэнүүд гэбэл, буу зэбсэг гаргалгые хорооха, hүүлээрнь зогсоохо, бүгэдэ нийтээрээ, хүсэд бүрин хуряаха замаар дабшаха; Европын газар дээрэ сэрэгүүдэй зүришэлдөөтэй байлгые усадхаха, сэрэгэй бүлэглэлнүүд болгон Европые хубааха ябадалые усадхаха хэрэг болоно.

Зүблөөнэй шиидхэбэринүүд гансал европынхидтэ ехэ удха шанартай бэшэ юм. Манай бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи хүн бүхэндэ эб найрамдал хэрэгтэй. Түгшүүрилтэ байдалай hуларалга үргэдхэгдэхэ, гүнзэгырүүлхэ, дэлхэйн бүхы районуудта тараагдаха ёhотой. Уласхоорондын байдалай эгээл нимээр хүгжэлгэдэ туhалха ябадал манай уялга гэжэ Советскэ Союз тоолоно.

Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгэ бүхы арадуудай экономическа, социальна дэбжэлтые хангаха hайн арга боломжо нээжэ үгэхэ байна.

Европо түбидэ түгшүүрилтэ байдал hуларуулга, оронууд болон арадуудай хоорондо харилсаа холбоо үргэдхэлгэ, совет экономикые, наукые, культурые саашадань хүгжөөлгэдэ, совет хүнүүдые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ талаар үзэл сурталай хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан хүсэл оролдолго гаргаха эрилтэ табина гээд бүхы партийна, советскэ организацинуудай, бүхы совет хүнүүдэй анхаралые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хандуулна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин гадаадын болон дотоодын политикые совет хүнүүд шууд сэхээр, бүрин хүсэдөөр дэмжэхэ зуураа, ажалайнгаа эдэбхиие улам дээшэлүүлнэ. Эдэнэр ажалдаа шэнэ амжалта туйлажа, КПСС-эй XXV съездые угтахаар бэлдэжэ байна. Тиигэжэ тэдэнэр эб найрамдалай арадуудай аюулгүй байдалай, эрхэ сүлөөгэй ленинскэ политикын үндэhэ hуурине бэхижүүлнэ. Энэ политикада Коммунис парти, манай социалис гүрэн хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байдаг юм.

ЯДЕРНА ДАЙНАЙ АЮУЛЫЕ БҮРИН ЗАЙСУУЛХА

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй мэдүүлгэ

Ракетно-ядерна дайнай үүдхэгдэхэ ябадал Советскэ Союзай ба бусад социалис гүрэнүүдэй, эб этэй байха дуратай бүхы хүсэнүүдэй оролдолго хүсэлэлгын үндэhөөр зайсуулагдаhан, «хүйтэн дайе» саража, уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулжа, амгалан тайбанаар ажаhуухые хүсэдэг хүн түрэлтэнэй этигэл найдабарине бэхижүүлhэн байна. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зорилготой зүблөөнэй амжалтатайгаар дүүрэлгэ дэлхэйн хоёр дайнай гуламта болоhон түбиин арадуудай ажабайдалда шэнэ шатые нээгээ. Тус зүблөөнэй үрэ дүнгүүд уласхоорондын харилсаанда hайшаалтай нүлөө үзүүлхэ байhаниинь арсалтагүй. Буу зэбсэгүүдые бүгэдэ нийтээрээ, хүсэд бүрин хурлаха замдахи бүхы тодорхой ябуулгануудые дэлхэйн олонийтэ hайшаан дэмжэнэ, ядерна дай зайсуулха тухай совет-американ хэлсээн, стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха, ядерна зэбсэг тараахагүй ба тэрэниие туршахаяа болихо тухай договорнууд ба хэлсээнүүд гэхэ мэтын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготой ехэ хэмжээнүүдэй удха шанарые үндэрөөр сэгнэнэ.

Бактериологическа (биологическа) зэбсэг хэрэглэхэ, бүтээхэ ябадал хоригдонхой. Далайнуудай ба океануудай оёорто, газар доро ядерна зэбсэг байлгаха, замбуулиние, hapa ба огторгойн бусад бэе бодосуудые сэрэгэй зорилгодо хэрэглэлгэ хоригдонхой. Сэрэгэй зорилгоор байгаалнда, сагай уларилда нүлөөлгэ хорихо тухай уласхоорондын конвенци баталха гэhэн дурадхалые ООН-ой Генеральна Ассамблей hайшааhан байна.

Ядерна дайнай үүдхэгдэхэ аюулай бага болобошье, элдэб зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо стратегическэ зэбсэгүүдые, үрдилдэн түхеэрхэ ябадал дэлхэй дээрэ үргэлжэлhөөр. Политическэ ба сэрэгэй талаар шахардуу байдал hуларуулха дурагүйшүүл уласхоорондын харилсаае амгалан ёhoop хубилгаха хэрэгтэ hаад тойбо татаха hэдэлгэ гаргана. Дайн байлдаан зайлашагүй, ядерна зүришэлдөөн хёмороонууд «болохо зэргэтэй», «ядерна зэбсэгээр айлгаха» шухала, «ядерна түрүүшын сохилто» хэгдэжэ болохо гээд тодоруулхые дай жүрөөдэгшэд, хархис этэгээдүүд оролдоно. Ракетно-ядерна зэбсэгэй тараагдаха, ядернаhaa бүри ехэ hүйдхэлтэй шэнэ зэбсэгүүдэй бүтээгдэхэ аюул бии байна. Эдэ ушарнууд арадуудай hанаае зобооно, эб найрамдалай түлөө, буу зэбсэгүүдые бүгэдэ нийтээрээ, хүсэд бүрин хуряахын түлөө тэмсэл улам шангадхаха эрилтэ табина.

Совет олонийтэ КПСС-эй XXIV съездын баталан абаhан амгалан байдалай программые хүтэлбэри болгон, батаар этигэдэг байhанаа нигэжэ элирхэйлэн мэдүүлнэ гэбэл, эб этэй байха дуратай хүсэнүүдэй үрэ түгэс харилсаа холбоон ба эдэбхи үүсхэл зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэеэ болихо, тэдэниие хуряажа орохо гэhэн оролдолго хүсэлэлгэдэ туhа хүргэхэ байха.

Уласхоорондын шахардуу байдалай hуларалгые буурашагүй болгохо, зэбсэгүүдые хуряалгын талаар ехэ амжалта туйлаха, дайн байлдаае хүн түрэлтэнэй ажабайдалhaa зайсуулха, бүхы арадуудай аюулгүй байдал найдамтайгаар хангахын тула оролдолго хүсэлэлгэнүүдээ арьбадхаха ба нэгэдүүлхыень амгалан байдалай хэрэг аршалан хамгаалдаг бүхы хүнүүдые уряалан. Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитет хандана. Уласхоорондын ба национальна оршом соохи бата нэгэдэлтэ ябуулганууд — эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ эпэ нүхэсэл болоно.

Хүн түрэлтэнэй амгалан тайбан ерээдүйе, зол жаргалта байдал хангаха хүсэл эрмэлзэл хамтын хүсэлэлгэ гаргаhанай үндэhөөр, амгалан ёhoop зэргэ оршохын түлөө, буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, түхеэрхэеэ болихо ба хуряахын түлөө, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө бүри эдэбхитэйгээр тэмсэхыемнай бидэниие уялгална.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээнүүдэй ёhoop, августын 4-дэ орон доторнай 53 миллион гектар гэхэ гү, али тарилгын талмайн 43 процент дээрэhээ ороohото, ороohото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) хадагдаад байна. 50,6 миллион гектартань таряан сохигдоо.

Россиин Федерациин механизаторнууд 32,9 миллион дээрэhээ ороohото, ороohото-бобово ургамалнуудые хуряаба. Украинын ажахынуудта энэ хүдэлмэри түгэсхэхы шатадаа орожо байна. Эндэ тарилгын талмайн арбанай юhэн хубиhaa ургаса хадагдан абтаа.

Силос болгогдохо кукуруза хуряалга хурдан түргөөр ябуулагдана. Бүхы орон доторнай 4,1 миллион гектарhaa кукуруза хуряагдаа. Узбекистанай, Казахстанай, Киргизэй, Грузиин, Прибалтикын ажахынуудта энэ хүдэлмэри эхилжэ байна.

Түрүүшын хэдэн зуугаад мянган гектарhaa лён-долгунец хуряагдаа. Колхоз, совхозууд энэ хүдэлмэридэ техникэ үргэнөөр хэрэглэнэ. РСФСР-эй ажахынуудта 63,1 мянган гектарhaa улhан хуряагдаа. Тэрэнэй 40 мянган гектар дээрэhээ энэ ургаса комбайнаар абтаба.

Гэхэ зуура, колхоз, совхозууд газар хахалха хүдэлмэреэ габшагайгаар ябуулна. 9,4 миллион гектар дээрэ паар хахалагдаа. Тэрэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө халта дээшээ юм. Намарай тарилга хэхын тула 26 миллион гектарта газар элдүүрилэгдээ.

(ТАСС).

Хүдөөгэй захилда анхарал хандуулха

Хүдөө нютагуудые материалаар, оньhон техникээр хангаха яаралтай хэмжээнүүдые абаха бүхэсоюзна штабай заседани боложо, колхоз, совхозуудые машинануудаар, хэрэгтэй частьнуудаар, үтэгжүүлгэнүүдээр хангалгын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Үргэн ехэ талмай дээрэ ороohо таряанай хуряагдажа байhан Сибириин, Хойто Казахстанай хүдөөгэй ажалшадай захилнуудые дары түргөөр дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа.

Хартаабха малтадаг, свекло хуряадаг ба бусад машинануудые бүтээлгэдэ, бии байгаа оньhон техникэ заhабарилгада, хоморой шухаг детальнуудаар узелнуудаар, агрегадуудаар ажахынуудые хангалгада хабаатай асуудалнуудые штабай заседани дээрэ дэлгэрэнгыгээр хаража үзэhэн байна.

Промышленна министерствэнүүдэй албан зургаануудай түлөөлэгшэд штабай заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тохёолдоhон дутуу дундануудые усадхаха хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байhан тухайдаа мэдээсэбэ. Оньhон техникэ, запас частьнууд болон хүдөөгэй ажалшадта шухала хэрэгтэй элдэб материал бүтээн гаргалгые түргэдхэхэ зам хараалагдаа.

(ТАСС).

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ — ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

НАМАГАЙ ОНЬhОЖОРУУЛАГДАМАЛ ЗВЕНОДО

фоторепортаж

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговодууд hүүлэй жэлнүүдтэ ногооной баян ургаса ургуулха талаар нилээд дүршэнхэй юм. Энэ жэлдэшье эндэ ногоон hайнаар ургаа. Эртүүр уhалжа, хүсэд үтэгжүүлhэнэйнь ашаар ногоониинь hайнаар ургажа үбhэ хуряалгаяа эртүүр эхилhэн.

Владимир Гармаевай даадаг эхэ хонидой отарын үбэлжөөндэ хүрэхэдэмнай колхозой 1-дэхи тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд орохоёо байhан аадартай үрдилдэн, туйлай томо hүри бодхоожо байба. Оньhожоруулагдаhан энэ звено тэжээл бэлэдхэлгэеэ эхилhээр хэды хонобошье, 200 гаран центнер hайн шанартай үбhэ сомонхой.

Тус звенодо МТЗ түхэлэй 5 трактор хүдэлгэгдэнэ. Колхозой үнинэй механизатор Сурун Гармажапович Найданов үбhэ сомохо түхеэрэлгэтэй трактор жолоодоно. Мүн тэрэнэй хүбүүн Цырен-Доржо, үнинэй механизатор Аким Филатов хоёр үбhэ тармадаг байна.

Залуу механизаторнууд Виктор Будаев, Олег Доржиев, Алексей Чагдуров тармаhан үбhэ сомоогой хажууда шэрэнэ. Энэ звеногой ажаллажа байhан Намаг гэжэ газарай сабшалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 15 центнерhээ бага бэшэ үбhэн хуряагдана.

Энэ колхозой хонишод, малшад буусынгаа ногоо хуряахадаа өөhэдөө хабаадалсадаг, шанартай үбhэ бэлдэдэг заншалтай. Мүнөөшье Гэгээтын, Бага-Наринай хонишод үбэлжөөнэйнгөө газаагуур ургаhан ногоо сабшажа, хуряажа эхилэнхэй. Тэжээл бэлэдхэгшэдэй хоорондо социалис мүрысөөн hайнаар эмхидхэгдэжэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдана. Тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВ,
Д. АЮШЕЕВ,
манай корреспондентнүүд.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: намагай сабшалан дээрэ: ээлжээтэ hүри бодхоогдоно; механизатор С. Найданов.

ҮРГЭДЭhӨӨР

БЭШҮҮР. Бодонгуудай совхозой үбhэшэд 384 гектар газарай ногоо унагаажа, 300 гектарайнь үбhэ хуряаhан байна. Мүнөө бүхыдөө дүрбэ мянган центнер үбhэн бэлэдхэгдээ, үбhэ хуряалгада 13 звено хабаадана. Тэдэнэйнь хоёрынь оньhожоруулагдаhан звено. Набшаhата тэжээл зуун центнер бэлэдхэгдэhэн байна. Августын 15-hаа силос даража эхилхээр хараалагдана. Энэ совхоздо тэжээл бэлэдхэлгэ үдэр ерэхэ бүри үргэдэнэ.

Д. БАЗАРОВА.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. И. ЧЕРНЫШЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын ажахын ба совет эмхи зургаануудта үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлhэнэйнь түлөө түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Черныш** Владимир Ильичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн К. ШОМОЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной августын 7.

92 ЗВЕНО ХАБААДАНА

Манай совхоздо үбhэ хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Нёдондо энэ үедэ 9500 центнер үбhэ хуряагаад байhан hаа, мүнөө 11.030 центнертэ хүргөөбди. Энэ хадаа манай үбhэшэдэй ехэхэн амжалта болоно. Зүгөөр энэ амжалта Улаан-Үдын предприяти болон организацинуудай коллективүүдэй горитойхон туhаламжын ашаар туйлагдаа гээд баhа хэлэлтэй.

Жэшээнь, СССР-эй Наукануудай академиин Буряадай филиалай 150 эрдэмтэн үбhэ хуряалгада хабаадалсажа, илангаяа ехэ туhа хүргэнэ. Тиихэдэ СМУ-1-hээ, харин сэмбын комбинадhaa эльгээгдэhэн хүдэлмэришэд баhал hайнаар хүдэлнэ.

Совхозой дүрбэн отделениhээ 92 звено үбhэ хуряалганда гаранхай. Эдэ звенонууд сентябриин нэгэн болотор 82 мянган центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Мүнөө жэл ургаса яhала hайн байна. Тиимэhээ түсэбөөшье үлүүлэн дүүргэхэ бэзэбди гэжэ hанагдана. Гадна 1500 центнер набшаhата тэжээл бэлэдхээбди. 6000 центнер сенаж дараха түсэбэй 3600 центнерынь дарагдаа.

Августын 3-hаа силос даража эхилэгдээ. Эдэ хүдэлмэринүүдые богони болзор соо, hайн шанартайгаар дүүргэхын тула совхозоймнай хүдэлмэришэд хүсэ шадалаа гамнангүй оролдоно гээшэ.

М. САНЖИМИТЫПОВ,
Хэжэнгын совхозой директор.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—ТҮГЭС ИЛАЛТААР

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түрүүшын хахад дүүрэжэ, манай ороной ажалшад арбадахи табан жэлые илалтаар угтахын тула тэмсэнэ. Энэ үе соо социалис мүрысөөнэй эршэ саашадаа шангаржа, «Эрхим шанартай продукци ехээр, гаргаша багатайгаар үгэдэг болое» гэһэн уряа зэдэлнэ.

Манайшье заводой хүдэлмэришэд иимэ зорилготой. Тиимэһээ үшөө жэлэй эхиндэ коллективэй болоод хубиин түсэбүүдые абаха үедэ эмхидхэлэй, политическэ ехэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн байха юм. Тиигэхэ зуураа, экономистнуудай туһаламжаар бүхы арга боломжонууд гүйсэд тоологдоһон, анхаралда абтаһан байгаа.

Коммунис ёһоор хүдэлдэг болохын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 2000 гаран хүн хабаадалсана. Эдэнэрэй 1600 гараниинь хубиингаа социалис уялга абанхай, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө габшагайгаар ажаллана. Гансал энэ табан жэлэй хугасаа соо 632 хүдэлмэришэн «Коммунис ажалай ударник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Тиихэдээ социалис мүрысөөнэй удха шанарай хэр ехэ байһаниие гүйсэдөөр ойлгохоор болоно. Юуб гэхэдэ, коммунис ажалай ударник гээшэ гансал ажалдаа бэшэ, мүн гэртээ, нийтын ажабайдалдаа энэ нэрэ зэргэдэ хүрэмэ байха ёһотой ха юм.

«Коммунис ажалай коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ баһал олон бригада, халаан, участок болон цехүүдтэ олгогдонхой. Жэшээлхэдэ, модоной зомгоол гаргадаг бригадада, машинно-ванна цехэй 2, бутылка хэдэг цехэй 2 халаанда, химлабораторидо болон галда дабагдахагүй материалнуудые бүтээдэг цехтэ, ОТК-да болон КИП-дэ иимэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байха.

Социалис мүрысөөнэй удха шанар тон ехэ гэжэ үшөө дахин хэлэхэ дуран хүрэнэ. Энэ хүдэлөөнэй охин соо шэнэ хүдэлөөн олоор бадарна, үнэтэй, үнэтэй үүсхэлнүүд мүндэлнэ. Мүнөө үедэ манай заводой 87 хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ даабариие дүүргээд байна. Тэдэнэрэй дундаһаа түрүүлэн дүүргэһэн зоной нэрэнүүдые эндэ дурдамаар гээд һанагдана. Шихтын зосоохиие бүридхэгшэ О. С. Белявчук, шэл хайрсаг соо тааруулан табигшад А. К. Зугеев, И. И. Габеев, Н. В. Николаев, слесарьнуудэй бригадир В. А. Кобзев болон бусад.

Мүрысөө һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар яһала горитой амжалта туйланабди гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйб гээд һананаб. Энэ хэрэгтэ манай профсоюзай комитет ехэ анхарал хандуулдаг байха юм. Гадна заводой партком, комсомолой комитет баһал горитой туһа хүргэдэг ааб даа. Тиимэһээ түгэсхэхы жэлэй түрүүшын хахад жэлэй түсэб амжалга түгэсөөр бэелүүлэгдэбэ. Товарна продукци гаргаха түсэб 104,1 процент, продукци худалдаха түсэб 102 процент, сонхын шэл гаргаха түсэб 101,8 процент дүүргэгдэ. Тиихэдээ нэгэдэхи сортын сонхын шэл бүхы гаргаһан шэлэймнай 76 процентнь байха ёһотой байһан һаа, 78 процентдэ хүргэгдэһэн байна.

Энэ хахад жэл соо 155 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдагдаа. Абаһан социалис уялгануудаа заводой коллектив холо үлүүлэн дүүргээ. Жэшээлхэдэ, энэ үе соо түсэбһөө гадуур 40 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл гаргахабди гэжэ үгэеэ үгэһэн һаа, үнэн дээрээ 131 мянган дүрбэлжэн метртэ хүргэжэ шадаһан байна. Тиихэдээ уялгаяа 3,3 дахин үлүүлжэ шадаһан болонобди. Гадна ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэө. Уялга соо бэшэгдэһэнэй ёһоор ажалай бүтээсэ 0,5 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ байһан һаа, 3,7 процентдэ хүргэжэ шадабабди.

Түүхэй эд болон материалнуудые алмаха талаар горитой юумэн хэгдэнэ. Энэ ушар ажалдаа, гүрэнэй зөөридэ коммунис ёһоор хандалгын тодо жэшээ болоно гэжэ һананаб. Жэшээлхэдэ, электрын элшэ хүсэндэ гамтайгаар хандаһанай, алмаһанай ашаар 2439 тонно түлишэ, 49 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэн алмагдаа.

Энэ үе соо һургуули, техникумүүд болон институдуудта 159 хүн һуража гараа. Шэнээр хүдэлхэеэ ерэһэн 115 хүн элдэб мэргэжэлтэй боложо, дүй дүршэлтэй, үнинэй хүдэлмэришэдэй ударидалга доро эрхимээр ажаллажа эхилээд байна. Гадна 488 хүн өөрынгөө мэргэжэл дээшэлүүлжэ, бүри харюусалгатай хүдэлмэри хэхэ эрхэтэй болоо юм.

Эдэ мэтын жэшээнүүд дээрэһээ хараад үзэхэдэ, манай заводто табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжонууд бии гээд ойлгохоор болоно. Социалис мүрысөөндэ илажа гараһан бригада, халаан болон цехүүд тухай хэлэнгүй гараха аргагүй байһанаа би һайн ойлгоноб. Тиимэһээ эдээн тушаа зарим тэды хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Машинно-ванна цехэй гурбадахи халаан (мастернуудынь И. В. Коренский, Ю. С. Лосев, машинистнүүдынь Р. И. Дашкин, Г. Л. Балдаков, А. В. Вершинин, В. Г. Измайлов, шэл хайлуулагшадынь А. Г. Мухин, Н. В. Сафронов) заводой эрхим халаануудай нэгэн болоно. Энэ коллектив даабариһаа гадуур 68,6 мянган дүрбэлжэн метр сонхын болон витринын шэл гаргаа. Тиихэдээ гаргаһан бүхы шэлэйнь 78,5 процентнь гансал нэгэдэхи сортын байһан юм.

Энэ халаанда хүдэлжэ байһан хүнүүд тухай халта хөөрэхэ һанаан бии. Жэшээлхэдэ, машинист Р. И. Дашкиниие абаад хараял даа. Рашид Ибрагимович ФЗО-гой һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлэр 1946 ондо манда хүдэлхэеэ ерэһэн юм. Сагүргэлжэ мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ ябадаг энэ нүхэр 1965 ондо зургаадахи разрядай машинист болоод байхадаа, гээгдэлдэ ороһон халаанда хүдэлхэм гэжэ мэдүүлһэн байгаа. Эндэ бии байһан дутуу дундануудые усадхахын тулада Рашид Ибрагимович али зэргын ехэ хүсэеэ гаргаа гээшэб! Энэ оролдосонь, өөрынь үльгэр жэшээ удангүй амжалта асараа. Нүхэр Дашкинай бригада 8 машинада хүдэлдэг боложо, коллективэй гэшүүн бүхэнэй урда тон ехэ эрилтэ табигдана. Эдэ бүгэдые Рашид Ибрагимович нүхэдтөө ойлгуулжа шадаа. Жэлэй эхиндэ абаһан социалис уялгаяа Р. И. Дашкинай бригада долоо дахин үлүүлэн дүүргэжэ, ёһотой эбтэй эетэй коллектив байһанаа харуулба. Тиихэдээ түсэбһөө гадуур 35,6 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл эндэ гаргагдаһан болоно.

Тус бригадын гэшүүн бүхэн хубиин социалис уялга абанхай. Тэрэнээ хэр дүүргэжэ байһан тухайгаа тэдэнэр коллективэйнгээ хамтын суглаан дээрэ элидхэдэг юм. Эндэ ажаллажа байһан хүн бүхэн коммунис ажалай һургуулида гү, али экономикын үндэһэ һуури шудалдаг семинарта ябалсадаг байха юм. Гадна бригадын гэшүүн бүхэн хоёрдохи мэргэжэлээ шудаланхай. Жэшээлхэдэ, олонхинь машинаһаа гараһан шэл отолхо мэргэжэл шудалһан байна.

Иимэ түрүү коллективүүд манда олон гэжэ хэлэхэ байнаб. Шэл отолдог, хайрсагууд соо хэдэг цехэй нэгэдэхи, бутылка хэдэг цехэй дүрбэдэхи болон бусадшье халаануудай коллективүүд амжалта түгэсөөр ажаллана.

Уралан нарижуулга болоод һурган хүмүүжүүлгын удха шанарые харааһаа алдаха хэрэггүй гэжэ бидэ һайн ойлгонобди. Манай заводой уралан нарижуулагшад энэ үе соо бага бэшэ амжалтануудые туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, манай коллектив соо 120 хүн энэ хэрэгээр һонирходог байна. Үнгэрһэн хахад жэл соо 190 уралан нарижуулгын дурадхал оруулагдажа, 89-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэө. Тингэжэ 23,6 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмаха арга боломжо олдобо бшуу.

Уралан нарижуулагшад С. В. Куржутов, А. Ф. Фабричев, В. П. Пантюхов болон бусад энэ талаар ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэнэ. Гадна барилгын материалнуудай министерствын заабаряар элдэб конкурснууд манай заводто соносхогдоо. Жэшээлбэл, продукциин шанар яажа һайжаруулхаб, түүхэй эд болон материалнуудые алмаха арга боломжонууд проектээр хараалагдаһан хэмжээндэ түргөөр хүрэхын тулада юун хэгдэхэ ёһотойб. Эдэ темэнүүдээр 1975 оной октябриин 5-һаа апрелиин 30 болотор уралан нарижуулагшадай конкурс соносхогдоһон байна.

Энэ конкурс Илалтын һайндэртэ зорюулагдаа һэн. Тиихэдээ энэ үе соо уралан нарижуулгын 80 дурадхал оруулагдажа, 56-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэө. Конкурсдо 87 хүн хабаадалсаа юм. Тэдэнэрэй 37-ниинь инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, бэшэниинь хүдэлмэришэд байгаа.

Ажалша хүнэй эдэбхи үүсхэл улам бадаргабал, ехэ амжалта туйлагдаха гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Тиимэһээ манай заводой хүтэлбэри, партком, профком, комсомолой комитет энэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулна гээшэ. Энэ хэмжээ ябуулгануудай зариман тушаа эндэ тогтооб. Бидэ юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайдаа партидаа, арадтаа элидхэхэ гол зорилготойбди. Энэ зорилгомнай бата бэхи үндэһэтэй гээшэ. Юуб гэхэдэ, 1975 оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр манай заводой коллектив республикын барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын предприятинуудай дундаһаа нэгэдэхи һуурида гаража. КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн, республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байна. Энэ амжалтаяа саашадань арьбадхахын түлөө манай коллективэй хүдэлмэрилэгшэд бүхы шадалаараа оролдохо.

Е. БОЖЕДОМОВ,
Улаан-Үдын шэлэй заводой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ.

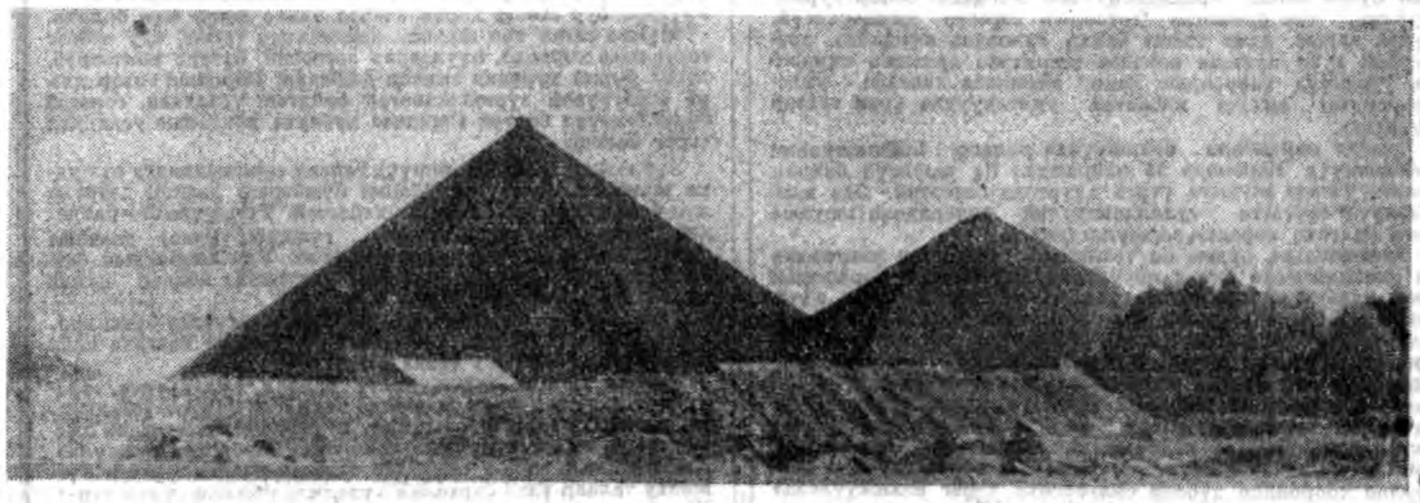
АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАХЫН ТУЛА

Манай «Татарский ключ» управлениин коллектив һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр социалис уялга абаһан юм. Хүдэлмэришэднай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр тэмсэжэ ороо бэлэй. Известняк бутаруулан илгадаг фабрикын коллектив оньһон техникэеэ бүсэдэ ехэтэйгээр ашаглана. Хүдэлмэриин сагые зүбөөр, хүсэдөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал табигдана. Энэ фабрикын коллектив түгэсхэхы жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Эндэ халаанай даабари дүүргэдэггүй хүдэлмэришэн үгы юм. Энэ фабрикын коллектив байгша оной долоо һарын даабариһаа гадуур 4 мянган тонно һайн шанартай известняк үйлэдбэрилэн гаргажа, яһала һайн үрэ дүн туйлаа.

Управлениимнай автопаркын коллектив автомашинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, известняк шэрэхэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Манай булта хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэл гарган, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна. Олоороо оролдоһоной ашаар һара бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Манай коллектив байгша оной долоо һара соо валовой продукци гаргаха даабаряа 107 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ. Хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 306 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Ажалай бүтээсэ 2 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Бидэнэр муу бэшэ үрэ дүн туйланхайбди.

Саашадаа бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ, туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхаха гэжэ эрмэлзэнэбди. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, социалис мүрысөөнэй үүргые улам һайжаруулха болонолди даа. Манай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха дүүрэн арга боломжотой.

В. ЮРИНСКИЙ,
«Татарский ключ» карьероуправлениин түсэблэлгын таһагай начальник.

УСТЬ-КАМЕНОГОРСКЫН МЕТАЛЛУРГНУУДАЙ АЖАЛ

КАЗАХАЙ ССР. Усть-Каменогорскын Ленинэй ба Октябриин революциин ордента В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хара туулганай ба цинкын комбинат СССР-эй үнгэтэ металлургиин эгээн томо предприятинуудай нэгэн юм. Тус предприятиһаа ороной олохон городуудта цинк болон хара туулган, сернэ кислота ба кадмий эльгээгдэдэг. Металлургнууд мүнөө бүхыдөө 28 зүйлэй продукци бүтээн гаргана.

Комбинадта бүхы түүхэй эдэй 93 процентнь гүйсэд хэрэглэгдэдэг болонхой. Ажалай иимэ үндэр бүтээсэ туйлаһанайнгаа ашаар энэ предприяти жэлэй эхинһээ хойшо хэдэн зуун мянган түхэригэй нэмэлтэ продукци бүтээн гаргаһан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: предприятиин үйлэдбэрилһэн продукци. Эрхим хүдэлмэришэн Шарипбек Тусупов. (Тэрэ өөрынгөө табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна). Комбинадта олон жэлдэ суглarһан шлак.

ТАСС-ай фотохронико.

КОММУНИСТЫ... ЗВЕНОДО...

РЕПОР...

Хүнгэхэнөөр мэлмэрэн долгилһон, сээжэ хүрэмөөр ургаһан үдхэн ногоон соогуур ябаханшье бэрхэтэй. Тиимэһээл сабшагдаһан газар хаража, үбһэшэдэй отог тээшэ шэглэбэбди.

Энэ сабшалангай баруун үзүүртэ юһэн ута һүриин дархайлдаханьхарагдана. Һүри бүхэниинь лаб лэ 100 центнерэй. Теэд һүрилэгдэһэн газарынь оройдоо 7—8 гектарһаа дээшэ болохогүй шэнги. Багсаамжалхада даб дээрэ нэгэ гектар газарһаа далаад центнер үбһэн абтаһан болоно.

Ямар аргаар иимэ ехэ үбһэн абтана гээшэб?

Анха түрүүн табан жэлэй саада тээ эндэ, Жэмһэг нютагай тэг дунда ногооной ёһоор ургадаггүй 40 гаран гектар газарта «костер безостый» гэжэ олон жэлэй ногоон таригдаһан байгаа. Тэрэ үедэ Саяанай совхозой суута луговод, Ажалай Улаан Тугай ордента Сэрэн Доржиевич Гомбоев залуу механизатор Александр Эрдынеевтэй хамта энэ сабшалангые элдүүрилжэ эхилээ һэн. Үбгэн залуу хоёр шадал зэргээ нэгэдүүлэн, нилээд һайн амжалта туйлаа бэлэй. Тэрэ үеын байдалаар болоходо, Түнхэндэ үзэгдөө дуулдаагүй үндэр ургаса хуряагдаа юм: гектар бүриһөө 50 центнер.

Харин хойто жэлынь аха нүхэрынь, Сэрэн Доржиевич пенсидэ гараа. Залуу луговод һайжаруулагдаһан сабшалангай эзэниинь болобо.

«Энэ хүмнай ямараар ажаллаха юм даа? Үбгэжөөлдөө хүрэхэ хүн гү, али үгы гү?...» — гэһэн бодолдо зарим нэгэн абтаһан байха.

Теэд залуушье һаа, ажалдаа шуналтай, шударгы бэрхэ хүн байшоо. Багшынгаа ажалша хүдэр гарһаа даажа абаһан хэрэгээ нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлбэ. Дүшэн гектар сабшалангаа үргэдхэжэ, 70 гектарта хүргэһэн, бултыень шэнээр хорёолһон юм.

Сэхынь хэлэхэдэ, залуу коммунистын ажал хэрэгээр үниһөө һонирходог хүмби, тиимэһээ тэрэнэй хүдэлмэри, ажалай дүй дүршэл тухай хөөрэхэ хүсэл түрэнэ.

Хабар эртүүр даа, саһанай хайлажа байха үеэр Александр Санжеевич сабшалангай гектар бүхэндэ 25—30 килограмм хүрэхөөр аммиагай селитрэ сасадаг. Тэрэнь саһанай уһанда хайлажа, хүрьһэндэ шэнгэдэг. Хожомынь хура бороогой ороогүй һаа, июниин эхеэр сабшалангаа заатагүй уһалдаг гуримтай.

Үбһөө хуряажа дүүргэсэшье һаа, газарай хүрэтэр сабшалан дээрээ нэгэшье мал оруулдаггүй. Энээнэй ямар ушартай байһаниинь мэдээжэ ааб даа.

Мүнөө залуу коммунистын (Александр Санжеевич 24 наһатай, партиин гэшүүндэ абтаһаар гурбадахи жэлээ ябажа байна) даажа байһан сабшалан дээгүүр алхалнаб. Үдынгөө хоол барижа байха үедэнь тэдэнэртэй хөөрэлдэжэ үрдихэ ... сэлэнтэй хүн туладаа шамдаагүйдэ аргагүй. Отогойнь хажуудахана тармуур, үбһэ ашаха түхеэрэлгэ шагтагалһан «МТЗ» түхэлэй хоёр трактор. Эндэ булта залуушуул: Жэмһэгэй дунда һургуулиин 9-дэхи, 10-дахи классай һурагшад, техникумэй студентнэр. Бүгэдэндөө комсомолшууд. Ивалгын гидромелиоративна техникумэй студент Гомбо Гомбоев звеногой комсомолшуудые ударидана.

Бэрхэ механизатор, коммунист Даша Сыреторович Холхоев гэр бүлөөрөө эндэ ажаллана. Энэ ажалша бүлэтэй ходо уулзадаг, танил тала зомди. Үнгэр... эртүүр ороһон с... һоо таряа хуряаха... гэр бүлөөрөө таря... ажаллаһан юм. Тэ... саһан шуурганай... байхада, Даша Сы... трактортаа тармуу... галжа, баалнуудые... роһоо урбуулжа, ... бүүниинь «СК-4»... комбайнаар тар... байгаа һэн. Хари... эжынь эдеэ хоол... наһан хэбээрээ бай...

Үнинэй танил ... тула үнэн зүрхэн... уулзабабди.

— Ажалтнай ... һайн ябажа байна ...

— Ямаршьегүй ... гэжэ Александр ... харюусаба.

— Эдэ үдэрнүү... байжа, үбһэндөө ... 900 центнер үбһ... абаабди.

— Тармаха үбһ... гү?

— Энэ харгын б... Хараһан голой эрь... юһэн гектар бии.

— Ургасань ... даа?

— Иимэрхүүл ... тарһаа далаад це... рантаха ёһотой.

— Мүнөө дээрэ... лэ трактортайбди, ... Даша Сыреторович ... дөөндэ хабаадалсаа... гээрээ үбһэ сабша... халнуудаа зөөнэбди... дөөрөө үбһөө һэл... манабди. Үбһэ һүр... хеэрэлгэгүй байнаб... гүй һаа, мянга га... нертэй болоһон ба... ди.

— Тиигэбэшье ... һэн арбан хоногой ... риин дүнгөөр сов... түрүү һуури эзэл... гэжэ Раиса Санжие... рэлдөөндэ оролсон... совхозоймнай ахал... роном Пүрбэ Лами... тын директорэй ор... колай Гомбоевич ... пов хоёр ерэжэ, ... гын Улаан туг мү... тайгаар барюулаад ...

Энэ үедэ үдэрэй ... бариһан залуушуул ... гараба. Залуушуул... лэ газарта хэз... шууяан, наада зуга... ха бэшэ даа. Тэдэн... тармуурнуудаа ... энеэлдэһээр, дуул... саашална.

Үнгэрэгшэ намар ... хамта тарялан дэ... лажа байгаа Баяр ... трактораа хүдэлгэ... хүхэ утаа бур... ошоод, үбһэ тармажа ... Баярай абьяастайга... лаха гээшэнь, гайха... хагүйш! Энээхэн ... Жэмһэгэй дунда һ... 7-дохи класс дүүр... раа, трактор, ком... лоодохо үнэмшэлгэ ... хүн ха хм. Тиихэд... эгэшэ Люба 8-дахи ... дүүргээд, баһал ... болонхой. Ажалша б... лэ соо хүмүүжэһэ... ондоол байна даа.

Эгээл энэ үедэ ... телестудиин режисс... раторнууд бидэнэй ... хүрэжэ ерэбэ. Тэдэ... рилгонь хадаа ... үзэсхэлэнтэ гоё дай... хүүгэй эрьедэ аж... хүн зоной байдалые ... жа, Москвагай тел... «Орбита» редакцида ... хэ даабаритай юм ...

— Эдэ нүхэднай ... айлшалһан юм. ... баһал ерэбэл даа ... луговод энеэбхилэн, ... даа дахуулан, сабша... рэ ажаллажа байһан ... хүбүүн Холхоевтон ... гэшхэлбэ...

Б. ЯБЖА...
манай ...

ОРОДОЙ ТҮРҮҮШЫН РЕВОЛЮЦИИН БОЛОҺООР 70 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

АРАДАЙ ТҮРҮҮШЫН РЕВОЛЮЦИ

Россин түүхэдэ түрүүшын революци болоһоор 70 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэнь империализмын шатадахи арадай түрүүшын революци байһан юм.

1905 оной январиин 9-дэ Петербургдэ болоһон үйлэ хэрэгүүд энэ революциин эхилхэ шалтагаан болоһон байгаа. Тэрэ үдэр хаанта засагай сэрэгүүд амгалан ёһоной жагсаалда ябаһан хүдэлмэришэдые буудаһан байгаа. Правительствада эсэргүү жагсаал, митингнүүд болон стачканууд орон дотор боложо эхилбэ. Большевигүүдэй хүтэлбэри доро промышленна городууд болон районуудта бүгэдэ нийтын буһалгаанууд эхилээ һэн.

Юунэй түлөө тэмсэл болоо юм? Ородой түрүүшын революци буржуазно-демократическа шэнжэтэй байһан. Хаанта засагые унагааха, помещигүүдэй газарые буляаха, арад зондо политическэ эрхэ сүлөө олгохо, демократическа байгуулалтатай гүрэниие тогтоохо зорилго тэрэ урдаа табиһан байгаа. Тодорхойлон хэлэбэл, ороной экономическа ба политическэ байгуулалтада һаад болоһон крепостной байгуулалтын үлэгдэлнүүдые үгы хэхэ тухай асуудал гараа. Эдэ бүхы революционно хубилалтанууд Россин капиталис хүгжэлтэдэ харгы зам нээжэ, хүдэлмэришэн ангида социализмын түлөө тэмсэхэ арга нүхэсэл олгохо ёһотой байгаа. 1905—1907 онуудай Россидахи революци шэнэ шатада — империализмын шатада болоһон юм. XX зуун жэлэй эхиндэ ородой буржуази хархис бодолтой, революционно хүсэндэ эсэргүү, монархиин байгуулалтатай үгэеэ нэгэдэхэ болоод байгаа һэн. Ушар тиимэһээ Россин буржуази революциһаа айдаг, шиидхэхы үе сагта арад зоной ашатуһые хараада абангүй, урбажа болохо гээд В. И. Ленин хэдэн дахин заа-һан байдаг.

Россин революционно хүдэлөөнэй гол хүсэн пролетариат байгаа. Үшөө революциһаа урид ородой пролетариат өөрын марксистска парти — большевигүүд-ленинецүүдэй парти байгуулһан юм. Ородой түрүүшын революциие хүдэлмэришэн анги толгойлоо һэн.

Бүхы Росси дотор тон шухала асуудал — газар тухай асуудал шиидхэхын түлөө тэмсэдэг зуун миллион таряашад, революционно пролетариадай гол тала баригшад байгаа һэн. Тиихэдэ хото городуудай түрүү үзэл бодолтой хүнүүд, хаанта засагай дарлалтада байһан Россин бага арадууд хүдэлмэришэдые дэмжэдэг һэн. Тиимэ болохолоороо, хаанта засагта эсэргүүгээр большевигүүдэй парти, хүдэлмэришэн анги түрүүтэй демократическа үзэл бодолтой бүхы ажалшад бодоһон байна бшуу.

1905 оной революци хурдан түргэнөөр хүгжөө. Июнь һарада «Потемкин» броненосец дээрэ суута буһалгаан болобо. Октябрь һарада бүхы Росси дотор нийтэ политическэ стачканууд болоо. Һүүлээрнь, декабрь һарада революци дээдынгээ шатада хүрөө һэн: Москвагай болон ороной бусад районуудай хүдэлмэришэд гартаа буу барижа, буһалгаалба. Энэ хүдэлөөн хаанта засагаархидай зүгһөө хэрзэгыгээр дарагдадаг бэлэй. Гэбэшье хүдэлмэришэн ангиин эрэлхэг зоримгой тэмсэлэй ашаар тус революци жэл хахад саг соо, 1907 оной июнь һара болотор үргэлжэлөө һэн.

Энэ революционно хүшэр хүндэ тэмсэлдэ гол үүргэнь хүдэлмэришэн ангида тудаа һэн. Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, 1905 ондо 3 миллион шахуу хүдэлмэришэд, 1906 ондо—1 миллионһоо дээшэ, 1907 ондо 704 мянган хүдэлмэришэд революцида хабаадаһан байна. 1905 оной революциһаа урда тээхи 10 жэл соо бүхыдөө 0,5 миллион хүдэлмэришэн буһалгаалаа гээд һануулха шухала. Росси стачкануудайнгаа хэмжээгээр дэлхэйн промышленна эгээн томо гүрэнүүдые ахин гараһан байна.

1905—1907 онуудай революци тэмсэлэй элдэб янзын түхэл маягаараа, онол аргануудаараа илгарна. Экономическа ба политическэ забастовконууд, жагсаалнууд, зэбсэгтэ буһалгаанууд, партизануудай ябуулганууд, помещигүүдтэ эсэргүү таряашадай, армии болон флодой сэрэгшэдэй хүдэлөөн. Гүрэнэй думые зарлахатай дашарамдуулан, парламентын ендэрые хэрэглэлгэ — эдэ бүгэдэ онол аргануудые Россин ажалша арад революциин үедэ хэрэглэһэн байна.

Пролетариат 1905 ондо эмхидхэлэй шэнэ түхэл маяг — хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүдые байгуулаа һэн. Энэнь зэбсэгтэ буһалгаанай орган боложо, шэнэ революционно засагай эшэ үндэһэн болоһон байгаа. Тэрэ үедэ Россида түрүүшын профсоюзууд бии боложо эхилээ һэн.

1905—1907 онуудай революци бүхы талаараа арадай революци байһан, Юундэб гэхэдэ, ажалша үргэн арад өөрынгөө эрилтэнүүдые табижа, өөрынгөө политическэ организацинуудые байгуулһан, хаанта засагтай эдэбхитэйгээр тэмсэһэн байна бшуу. Ушар тиимэһээ большевигүүдэй парти революциин түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ, зүүнэй үзэл баримталдаг, демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэл байгуулхын, хүдэлмэришэд ба таряашад, солдат ба матросуудай, түрүү үзэл бодолтой интеллигенциин, дарлагдаһан арадуудай тэмсэлые нэгэдүүлхын түлөө оролдожо эхилээ һэн. Мүнөө бүхы дэлхэйн коммунистнуудай амжалтатайгаар хэрэглэдэг болоһон тэрэ үеын большевигүүдэй тактика, «зүүнэй үзэл баримталагшадай нэгэдэлэй» тактика гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Демократиин ба социализмын түлөө арад зоной тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин революционно, марксистска парти ямар ехэ үүргэ дүүргэнэб гэжэ ородой революци харуулаа. Марксистско-ленинскэ түрүү теореор зэбсэгжэһэн парти элдэб янзын оппортунис «теоринуудтай» эбсэшэгүйгөөр тэмсэдэг бэлэй. Революциин эхиндэ үсөөхэн байһан большевигүүдэй парти томо политическа хүсэн болотороо ургаад, олон миллион хүдэлмэришэд ба таряашадые революцида бодхооһон байна.

Россин ба уласхоорондын пролетариадай агууехэ вождь ба теоретик Ленинэй сэсэ мэргэн ухаан бодол революциин үедэ улам тодоор ялараа һэн. Тэрэ Маркс, Энгельсын мүнхэ хэрэгые нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлжэ, марксизмые саашаданьхүгжөөһэн байна. Революцида пролетариадай ударидагша байха тухай, хүдэлмэришэн анги ба таряашадай хоорондохи холбоон, революционно тэмсэлдэ партиин дүүргэдэг хүтэлбэрилхы үүргэ тухай болон бусад асуудалнуудые Ленин түрүүшынхеэ тодорхойлжо үгэһэн юм. Пролетариадай ба таряашадай революционно-демократическа диктатура тухай, арадай засагай орган — Соведүүд тухай теоринь марксистска һургаалда шухала һуури эзэлээ һэн. В. И. Ленин буржуазно-демократическа революциһаа социалис революцида дамжан орохо хараа түсэбые Россин пролетариадай, тэрэнэй партиин урда табиһан байна.

Россин пролетариадые, таряашадай ба демократическа интеллигенциие өөрынгөө зэргэдэ жагсаажа шадаһан тула большевигүүдэй парти хүсэтэй байгаа. 1905—1907 онуудта В. И. Ленинтэй зэргэлэн, элитэ ехэ революционернүүд Красин, Свердлов, Дзержинский, Фрунзе, Шаумян, бэлигтэй публицистнууд Воровский, Луначарский, хүдэлмэришэд Бабушкин, Калинин, Ворошилов болон бусад тэмсэлшэдэй манлайда ябалсадаг байгаа.

1905—1907 онуудай революци хадаа Россие уласхоорондын революционно тэмсэлэй түб, революционно ухаан бодолой түб болгоо гэжэ элирхэйлэн харуулаа һэн. Уласхоорондын ажабайдалда большевигүүдэй нүлөөн дээшэлжэ, II интернационалай социалис партинуудай зүүнэй үзэл бодолтой бүлэгүүд ажал ябуулгаяа үргэдхөө бэлэй.

Россида болоһон арадай түрүүшын революци Парижска коммунын илагдаһанай удаа капитализмын амгалан тайбанаар хүгжэхэ шатада эсэс табяа. Тиигэжэл империализмын шатын революционно тулалдаануудай шата эхилээ бэлэй.

Россин революци бүхы дэлхэй дээрэ тодо һонороор суурятаа һэн. Олон ороной ажалшад Россин баатар пролетариадтай һаналаа нэгэдэжэ байһанаа мэдүүлэ... рууң оронуудай хүд... шэд ба түрүү үзэл ... хүнүүд хаанта засагай ... гы политикада эсэр... тингнүүдые үнгэргэдэ... син революционно п... тариадта туһалхы... мүнгэ суглуулдаг ... Россидахи үйлэ хэр... нүлөөн доро Европын, ... Америкын түбүүдтэ р... ционно хүдэлөөн ш... һэн. Иранда, Турцида, ... сикэдэ, Хитадта ре... болобо.

Россида болоһон р... ционно үйлэ хэрэгүүд ... тэмсэлые һуладхажа ... на гэһэн рев... «теоридо» шанга ... то хэжэ, рев... «түүхын локомотивуу... дэг марксизмын һу... тон зүб байһые дахин ... шэлээ бэлэй.

Элдэб ушар шалта... уламжалан, Россин ... шын революци илагда... Гэбэшье 1905—1907 ... дай революци хаанта ... гые сошордуулаад, у... хоёр илалтата рево... генеральна шалгалта ... үгөө. Тэрэ 1917 оно... ральда хаанта засагы... гааха, һүүлээрнь хүн ... тэнэй түүхэдэ шэнэ ... нээһэн Агууехэ Окт... илалтада зам нээжэ ... байна.

Григорий ДЕРЕНКО...
түүхын эрдэмэй к...
(АП...)

ЖУРНАЛИСТНУУД БОЛОН БЭЛЭДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

АЛИМ ЖЭМЭС, ҺАРХЯАГ—АЖАЛШАДАЙ СТОЛДО

Буряад ороной газар дайдада, ой тайгада алим жэмэс, һархяаг, һамар гэхэ мэтэ тон элбэг гэжэ мэдээжэ болоһоор үнинэй. Энэ жэлдэ республикын нютаг бүхэндэ шаһуу хура бороотой байжа, дээрэ дурсагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүдэй баян ургаса гаранхай. Зорилго юуб гэхэдэ, алим жэмэс, һархяаг, һамар саг болзортонь ехээр суглуулжа абаад, болбосоруулгын ба худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ тушааха хэрэгтэй болоно бшуу.

Тиимэһээ тус асуудалые тон шухалада тоолоод, «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй журналистнууд республикын бэлэдхэлэй эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй редакцида уулзаһан байна. Энэ уулзалгые КПСС-эй Буряадай обкомой хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин ба худалдаа наймаанай таһагые даагшын орлогшо Ц-Б. Д. Дашибалов хүтэлбэрилөө. Уулзалга дээрэ болоһон хөөрэлдөөн уншагшадай анхаралда табигдана.

— Алим жэмэс, һархяаг болон һамар — тайгын баялиг суглуулдаг, болбосоруулгын эмхинүүд республика дотор олошоржо байнхай, — гэжэ нүхэр **Дашибалов** үгээ эхилбэ.—Аймагуудтахи госпромхозуудай, коопзверопромхозуудай, лесхозуудай коллективүүд энэ хүдэлмэридэ гол үүргэ дүүргэдэг байна. Тиихэдэ ниитын эдеэ хоолой эмхинүүд, һургуулинуудай һурагшад энэ хүдэлмэридэ баһал хабаадалсаа.

Үнгэрһэн табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлэй хугасаада жэмэс, һархяаг, һамар суглуулха түсэбтэ даалгабари дүүргэдэггүй байшоо. Жэшээнь, жэмэс суглуулха түсэб оройдоол 33 процент дүүргэгдэ. Хэрбээ 4 жэл соо 56.000 центнер һамар суглуулагдаха ёһотой байгаа һаа, арай шамай 16.960 центнер абтаһан байна. 4.000 центнерэй орондо 1.599 центнер һархяаг суглуулагдаа.

Үүнэй гол шалтагаанинь юуб гэхэдэ, жэмэсэй, һархяагай гүйсэд эдеэшэхэ үедэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэдэг, энэ асуудалда ёһотой анхарал хандуулагдадаггүй байна бшуу. Тиихэдэ ажалшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар табигдана. Мүн суглуулагдаһан жэмэс, һархяаг муугаар хадагалагдажа, миинтэ хосордог ушаршье дайралдадаг гээшэ.

Жэмэс, һархяаг, һамар суглуулха хэрэгтэ комсомолшууд болон пионернүүдые хабаадуулха тухай тусхай тогтоол ВЛКСМ-эй ЦК, Центросоюз 1971 ондо батала абаһан юм. Тэрэ тогтоолой ёһоор бүхэсоюзна конкурс соносхогдоод, илажа гараһан комсомолой, пионерэй организацинуудые урмашуулха шангууд тодорхойлогдоһон байгаа. Тус тогтоолой үндэһөөр ВЛКСМ-эй обком, Бурноопсоюзай правлени баһал конкурс соносхоо һэн. Гэхэтэй хамта республикын һургуулинуудай һурагшад энэ хэрэгтэ бултадаа хабаадуулагдана гэхын аргагүй.

Даб дээрэ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор республика дотор байгша ондо жэмэсэй, һархяагай, һамарай муу бэшэ ургаса хүлеэгдэнэ. Илангаяа Кабанскын, Түнхэнэй, Яруунын, Баунтын болон бусад аймагуудта тайгын хэшэг баян гээд элирүүлэгдэз. Хэрбээ бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй ажал һайнаар эмхидхээд, тэдэниие транспортаар, хэрэгтэй бусад юумээрнь саг соонь хангаа һаа, эдеэ хоолой дурсагдаһан зүйлнүүдые бэлэдхэхэ энэ жэлэй түсэб сүм дүүргэгдэхэ ёһотой гэжэ нүхэр Дашибалов тэмдэглээ.

Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын директор **Г. Е. Курбетьев** уулзалга дээрэ ингэжэ хэлэбэ:

— Жэмэс, һархяаг, һамар суглуулха үнгэрһэн дүрбэн жэлэй даабариие манай трестын коопзверопромхозуудай коллективүүд дүүргэжэ шадаагүй. Энэ жэлдэ тайгын хэшэгэй баян ургаса гаранхай. Тэрэниие суглуулха хүдэлмэридэ ажалшад муу бэшээр бэлдэһэн байна. Жэмэс, һархяаг тушаан абаха 105 пункт бэлэн болгогдоо. Бэлэдхэлшэд элдэб зэр зэмсэгээр, жэжэ түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангагданхай. Тэдэнэй суглуулһан жэмэс, һархяаг, һамар зөөхэ хэрэгтэ 24 автомашина, 20 гаран трактор, 50 морин, мүн вертолёдууд хэрэглэгдэхэ.

Дурсагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүдые саг соонь ехээр суглуулжа абахын тула коопзверопромхозуудай, һургуулинуудай хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, конкурс соносхогдонхой. Кабанскын, Бэшүүрэй, Загарайн аймагуудта жэмэс суглуулха хүдэлмэри эхилөө. Даб дээрээ 80 гаран центнер бэлэдхэгдээд байна. Бусад аймагуудта энэ хүдэлмэри үглөө—мүнөө үргэлжэдөө эхилхэнь. Жэмэс, һархяаг суглуулха саг болзорыень алдахагүйн тула коопзверопромхозуудай коллективүүд ехэ оролдолго гаргана. Тэрэниие бэлэдхэхэ энэ жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ гээд найданабди.

— Табан жэл соо тайгын хэшэг суглуулха түсэбөө дүүргэхын тула аймагуудтахи госпромхозууд энэ намартаа 153 тонно жэмэс, 116 тонно һархяаг, 2.635 тонно һамар бэлэдхэхэ ёһотой, — гэжэ республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуури олзоборилгын управлениин начальник **В. Л. Москвитин** тэмдэглээ. — Энэмнай тон харюусалгатай аад, бэелүүлэгдэмээр зорилго гээшэ.

Бэлэдхэлгын үедэ хэрэгтэй болохо мэшээгүүд, боошхонууд, бусад хэрэгсэлнүүд бэлэн болгогдоо. Хамтадаа 15 автомашина, 12 трактор, олон тоото морин хэрэглэгдэхэ. Бүхыдөө 1.500 гаран хүн энэ хүдэлмэридэ хабаадаха байна. Жэмэс, һамар, һархяаг суглуулха, тэрэ үедэ аюулгүйе сахиха тухай асуудалаар управленидэмнай 2 удаа семинар үнгэргэгдэжэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ госпромхозуудай, үйлэдбэриин участогуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа һэн.

Захааминай, Зэдын аймагуудай ой тайгада һамарай гараса дунда зэргэдэ тоологдоно. Тиихэдэ Ахын аймагта һамар һайн гараа. Тэндэхи энэ баялигые ехээр суглуулхын тула аймагай госпромхозой коллектив һайнаар бэлдэжэ байна. Жэмэс, һархяаг, һамар суглуулха энэ жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэгдэхэ ёһотой.

Гэхэтэй хамта, манай республикын ой тайгада халяар элбэгээр ургадаг. Тиихэдэ управлениимнай госпромхозуудай коллективүүд хуһанай шүүһэ ехээр суглуулха аргатай байна. Эдэ бүгэдэ хүнэй элүүрые сахиха хэрэгтэ ехэ удха шанартай гэжэ ойлгосотой. Теэд тэдэниие суглуулжа, болбосоруулха асуудал республика дотор шиидхэгдээгүй байһаар.

Жэшээнь, гансахан Улаан-Үдын госпромхозой коллектив нёдондо 20 тонно, байгша ондо 40 тонно хуһанай шүүһэ суглуулаа һэн. Теэд тэрэниие түргөөр бутылкада юулэхэ хэрэгтэ Улаан-Үдын һэрюун унданай завод бэлдээгүй байшоо. Саашадаа халяар, хуһанай шүүһэ ехээр суглуулдаг болохо асуудал шиидхэгдэхэ бээ гээд найданабди гэжэ нүхэр Москвитин онсолон тэмдэглээ.

Республикын гэгээрэлэй министрэй орлогшо **З. А. Пирогова** редакцида болоһон уулзалгада хабаадаха зуураа, ингэжэ мэдүүлбэ:

— Һургуулинуудай һурагшад хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ айхабтар ехэ туһа хүргэдэг юм. Куузику, хартаабха тариха, тэдэниие суглуулха, хонидой нооһо хайшалха, тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй һургуулинуудай һурагшад эдэбхитэйгээр хабаададаг байна. Тиихэдэ эм домдо ородог ургамалнуудые, набша намаа һургуулиинхид ехээр суглуулжа, аптекэнүүдтэ тушаадаг. Тэрэнь ямаршье мэдээндэ ороногүй, энэнь харамтай.

Жэмэс, һархяаг суглуулха хэрэгтэ һурагшад баһал хабаадалсана. Энэ хэрэг илангаяа Түнхэнэй аймагта һайнаар табигданхай. Тэндэхи Хэрэнэй интернат һургуулида, Шэмхын найман жэлэй һургуулида ошоходо, столоводонь өөһэдын бэлдэһэн варени ходо байдаг юм. Тэрэниие һурагшадай суглуулһан жэмэсээр бэлдэнэ. Энээниие хаа хаанагүй халан абамаар гээд һанагдана.

— Республикын һургуулинуудта эдиршүүлэй 70 гаран лесничество тоологдоно. Тэдэнэй бүридэлдэ 2.000 гаран һурагша ородог. Имагтал тэдэниие жэмэс, һархяаг суглуулха хэрэгтэ хабаадуулха болонобди. Тиихэдэ ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаададаггүй һурагшадые бүридүүлжэ, жэмэс суглуулгада элсүүлхэ хэрэгтэй. Энэ талаар аймаг бүхэндэ даабари үгтэһэн байна.

Редакцида болоһон уулзалгада республикын ой модоной ажахын министрэй орлогшо **А. П. Сметанников,** эдеэ хоолой промышленностиин министрэй орлогшо **А. М. Зелепущенко,** Улаан-Үдын столовонууд ба ресторануудай трестын директор **А. И. Стрекаловский,** ВЛКСМ-эй обкомой һургуулинуудай таһагые даагша **Г. Халбаева** болон бусад хабаадалсажа, үгэ хэлэһэн, һанамжа дурадхалаа оруулһан байна. Энэ намартаа тайгын хэшэг — жэмэс, һархяаг, һамар саг болзортонь ехээр суглуулжа, ажалшадай столые бүри баян болгохын тула хүсэ шадалаа элсүүлхэбди гэжэ уулзалгада хабаадагшад нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

Б. ВАНЧИКОВ
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уулзалгын үедэ.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СОЁЛШОД—АЖАЛШАДТА

УРАН ЗОХЁОЛШОД АЙЛШАЛНА

КПСС-эй XXV съездые угтуулан, манай бүхы совет арад хамаг хүсэ шадалаа, эрмэлзэл зоригоо, оролдосоёо элсүүлэн, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, ажал хүдэлмэридөө асари ехэ амжалта, илалтануудые түйлахын түлөө тэмсэжэ байна. Хаа хаанагүй, предприяти болон ажахы бүхэнэй хүдэлмэришэд, ажалшад дээшэлүүлэгдэһэн үүргануудые абана, «КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ» гэһэн вахтада жагсана. Партиин энэ съезд угтуулан, мэргэжэл бүхэнэй хүнүүд өөһэдынгөө хубитые олоной хэрэгтэ оруулха гэжэ оролдоно бшуу.

Манай Буряадай уран зохёолшод, уран зураашад, артистнууд, композиторнууд, хүн зониис, ажалшадые шэнэ илалта, амжалтануудта зоригжуулха, урмашуулха талаар хүдэлмэри хэжэ эхилэнхэй. Жэшээлхэдэ, бүлэг уран зохёолшод, артистнууд, композиторнууд хүдөө нютаг гаража, зохёохы ажалтай холбооной, театрай, филармониин мүнөө үеын хүдэлмэритэй, тэдэнэй түсэбүүдтэй танилсуулна. Тиигэхэ зуураа, совет буряад уран зохёолые олоной дунда нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Мүн эдэнэр өөһэдынгөө болон нүхэдэйнгөө зохёохы ажал тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ зуураа, буряад литературын шэнэ зохёолнуудтай хүн зониие танилсуулна.

Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлени, хүн зоной дунда уран зохёол нэбтэрүүлхэ бюрогойхид КПСС-эй XXV съездые угтуулан, уран зохёолшод болон уншагшадай уулзалгануудые үнгэргэжэ эхилэнхэй.

Байгша оной июль һара соо поэдүүд Мэлс Самбуев, Владимир Липатов, композитор Юрий Ирдынеев, Буряадай АССР-эй габьята артистка Нина Манжеева, хүгжэмэй училищиие һаяхан дүүргэһэн Виктор Батомункуев, Николай Вадмаев гэгшэд Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын Буряадай национальна округой Боохоной райондо айлшалжа ошоо. Тэдэнэр хэдэн үдэрэй туршада районой ажахынуудтай танилсажа, буряад уран зохёолой мүнөөнэй байдал тухай хөөрэжэ үгэһэн, шэнэ зохёолнуудаа уншаһан, шэнэ дуунуудые гүйсэдхэһэн байна. Мүн тиихэдэ поэдүүд Солбон Ангабаев Владимир Нетонов хоёр июль һара соо Захааминай аймагай ажахынуудай хүн зонтой уулзажа ерэбэ. Тэдэнэр ажахын хэрэгүүдтэй танилсахаһаа гадна, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байһан баатар хүнүүдтэ зорюулһан шэнэ зохёолнуудаа уншаа. Июнь һара соо поэдүүд Данри Хилтухин, Анатолий Щитов гэгшэд Бэшүүрэй аймагаар ябажа ерээ. Залуу композитор Юрий Ирдынеев, хүгжэмэй училищи һаяхан дүүргэһэн Вера Будаева гэгшэд буряад хүгжэмэй шэнэ зохёолнуудтай хүн зониие танилсуулхаяа мүнөө үедэ Хэжэнгын аймагта ошоод байна.

Мүн бүлэг зохёолшод болон артистнууд Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай аймагуудаар ябажа ерээ. Эдэ бүхы уулзалганууд КПСС-эй XXV съездэдэ зорюулагдана гээшэ.

Байгша оной августын һүүл багаар арадай уран зохёолшод, поэдүүд Д. Жалсараев, А. Бальбуров, Н. Дамдинов, поэт Г. Чимитов гэгшэд Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын буряадай национальна округто айлшалжа ошохонь. Мүн бүлэг уран зохёолшод сентябрь һара соо Байгал-Амарай түмэр харгын барилгашадта, Шэтын областиин Агын буряадай национальна округой ажалшадта ошохо юм.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ҮБҺЭШЭДТЭ—МАНАЙ АНХАРАЛ

ЗЭДЫН АЙМАГ. Ниитынгээ малда элбэг дэлбэг тэжээл бэлдэхэ гэжэ аймагай малшад, үбһэшэд эршэмтэйгээр шармайн хүдэлжэ байна. Энэ үедэ үбһэшэдые соёлой талаар һайнаар хангаха, ажал хүдэлмэридэнь али бүхы туһаламжа үзүүлхэ гэжэ соёлой гүламтануудай хүдэлмэрилэгшэд оролдожо байна.

Аймагай соёлой ордоной дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитбригада үбһэшэдэй байрлаһан нютагуудаар ябажа, хэдэн олон һонирхолтой концертнүүдые харуулаа, уулзалгануудые үнгэргөө. Энэ агитбригадые Л. Шишмарева хүтэлбэрилнэ. Тэрэ автоклубые даагша юм. Агитбригадын гэшүүд үбһэшэдтэ айлшаар ошоходоо гансал концерт харуулаад бусадаг бэшэ, мүн түрүү хажуурщадай, бригадануудай дүй дүршэл олоной дунда дэлгэрүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулан, тусхай «Сахилгаан» хуудаһануудые, ханын һониннуудые гаргадаг байна.

Баян репертуартай, һайнаар бэлдэгдэһэн концертыень ажалшад һонирхон харадаг, нэрьемэ альга ташалгаар, хүлээнаар угтадаг. Концертын программада хэдэн олон дуунууд, ород, украин арадуудай хатар оруулагданхай. Илангаяа «Мойһон сэсэглээ» гэһэн дууе шагнагшад һайхашаан, хэдэ дахин дабтуулдаг.

Агитбригадын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүд олон. Хэлхеэ холбооной аймагай таһагай хүдэлмэрилэгшэд Наташа Лазарева, Людмила Филиппова, соёл-гэгээрэлэй училищиин студентка Наташа Хурчик гэгшэд илангаяа эдэбхитэйгээр, оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ.

Агитбригадатай хамта партиин райкомой лектор сүг ябалсажа, хүдэлмэришэдэй урда лекцинүүдые уншадаг. Соёлой хүдэлмэрилэгшэд комсомолой документнүүдые һэлгэлгэдэ саг үргэлжэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Һаяхан Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо ВЛКСМ-эй 1-дэхи секретарь А. А. Буинов ошожо, комсомолой шэнэ билетүүдые залуушуулда барюулаа. Энэ үдэр агитбригадынхид эдэ ерэжэ залуушуулай урда концерт харуулаа, аха нүхэдэй, ажалай түрүүшүүлэй үльгэр жэшээ дуурялахыень уряалаа.

Августын нэгэнэй үдэр агитбригада Оёорой совхозой үбһэшэдтэ ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаа, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаа.

А. ПЕРЕВАЛОВА,
Зэдын аймгуйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГ. Аймагай ажахынуудта үбһэ сабшалга түлэг дундаа ябажа байна. Санагын, Далахайн, Дүтэлүүрэй совхозуудта малшад, үбһэшэд харюусалгатай ажалаа оролдосотойгоор ябуулжа байна.

Үнгэрэгшэ һарын һүүлэй үдэрнүүдтэ 320 гаран малшад, үбһэ сабшагшад агитбригадын концертнүүдые хараа. Энэ агитбригадые Балданов хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр Далахай, Утаата, Хужар, Дүтэлүүр, Енгорбой нютагуудаар ябажа, уран бэлигээ харуулаа. Баянист Владимир Жамбаловай, дуушан Бадмаханда Балданогагай гүйсэдхэһэн ирагуу һайхан дуунуудые харагшад дуратайгаар угтан абажа, нэрьесэ альга ташаа. Концертын программада уран хатаршье бии. Нина Гармаева Наташа Бандеева хоёрой хатархада хүн бүхэн баяртайгаар хүлеэн абадаг.

Агитбригадын гэшүүд малшадай бууса, үбһэ сабшагшадай байрлаһан газарнуудаар ябахадаа дайшалхы, «Сахилгаан» хуудаһануудые олоор гаргаа.

Захааминай аймагай соёлой хүдэлмэрилэгшэд агитбригадын хүдэлмэридэ залуушуулые, сэрээдүйн соёлшодые хабаадуулха, тэдэниие дүршэлдэ һургаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Иимэһээ соёл гэгээрэлэй училищиин студенткэнүүд Светлана Гамуева Валентина Дымбрылова хоёрые зунай амаралтын үедэ агитбригадын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулна. Мүн энэ училищиин студент Л. Бабалаев Санага нютаг дээрэ агитбригада эмхидхээд, нютагай зоной дунда амжалтатай һайн хүдэлмэри ябуулжа байна.

Тон һүүлэй үдэрнүүдтэ агитбригада Харацай, Утаата, Далахай нютагуудаар ябаа. Тэдэнэртэй хамта мэдээжэ уран зохёолшод С. Ангабаев, В. Петонов гэгшэд ябаа. Тэдэнэр ажалшадта буряад литературын хүгжэлтэ, амжалта тухай хөөрэжэ үгөө, шэнэ зохёолнуудаа уншаа.

Далахайн совхоз дээрэ түб буридхэлгын механизациин техникумэй һурагшадай барилгын отряд хүдэлжэ байна. Тус отрядайхид агитбригада эмхидхээд зунай үедэ малшадые соёлой талаар хангаха хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Е. САХИНОВА,
нүүдэл клубай директор.

ШАЛГАЛТА ЭХИЛЭЭ

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ институдай газаа, ногоон еквер соо эртэ үглөөнһөө хойшо залуушуул олоороо урагша хойшоо һүндэлнэд. Хүхюутэй энеэдэн дуулдана, модоной һүүдэртэ һуугаад ном уншажа байһан хүнүүдшье харагдана. Шалгалтанууд эхилээ...

Багшын мэргэжэлдэ һураха дуратай олон залуушуул августын 1-нэй үдэр пединститудай аудиторинуудта ерээ. Тэдэнэй олонхинь нэгэ-хоёр, зариманиинь гурбан жэлдэ хүдэлмэри хэһэн ажалай дүршэлтэй хүнүүд. Һургуулида пионервожатаар хүдэлмэрилһэн, педучилищиин һүүлээр эхин классуудай һурагшадта багшалһан хүнүүдшье бии. Сэрэгэй албанһаа һая табигдаһан хүдэр шамбай хүбүүд харагдана. Гэбэшье тэдэнэр эдэ үдэрнүүдтэ адлихан шалгалта барижа байнад.

Институдай газаа хүлгөөтэй.

Харин гэр соо аалин намдуу. Фойе, коридор соогуур хаа-яахан нэгэ-хоёр хүнэй үнгэрхэнь харагдана.

Буряад хэлэнэй, литературын факультет. Эндэ ороходуратайшуул тон олон. Зүб даа, буряад хэлэнэймнай дундаршагүй баялиг залуу үетэнэй зүрхэ сэдьхэл хүлгүүлэн татана ха юм. Эдир бэшэгшэдэй олимпиаданууд, литературна кружогууд эндэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тиимэһээ абитуриентнүүдэй дунда эхилэн бэшэгшэд, залуу шүлэгшэд олон. Дээдэ-Хэжэнгын дунда һургуули дүүргэһэн, эхилэн бэшэгшэдэй 3 олимпиадада хабаадалсаһан залуу басаган тэдэнэй дунда бии. Тэрэ шүлэг, рассказ, басни бэшэжэ, олимпиаданууд дээрэ магтуулһан байха юм. Улаан-Үдэ хотын 1-дэхи интернат һургуулида литературна кружок эмхидхэгдэнхэй, үнинэй хүдэлмэрилжэ байдаг. Кружогой эдэбхитэй гэшүүдэй нэгэн байһан Долгор Цыренова буряад хэлэнэй, литературын багша болохо хүсэлтэй, шалгалта үгэжэ байнхай.

Түрүүшын шалгалтын үдэр үнгэрөө. Энэ үдэр абитуриентнүүд буряад хэлээр диктант бэшээ. Дүнгүүд тухай хөөрэжэ үгэхыень багша М. М. Хамгушкеевада хандабаб.

— 144 хүн диктант бэшээ. Гол түлэб яһала барагаар бэшээ гэжэ хэлэмээр. Гэбэшье «таба» гэһэн тэмдэг табимаар тон һайн хүдэлмэри үгы байгаа. Яһала олон хүн «дүрбэ» дээрэ бэшээ. Ивалгын дунда һургуули, Яруунын аймагай дунда һургуулинуудые, Барагханай дунда һургуули дүүргэгшэд шалгалтынгаа хүдэлмэринүүдые яһала бараг бэшээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Удаань манай абитуриентнүүд буряад хэлэ, литература хэр зэргэ мэдэхэ байһанаа харуулха. Саашанхи шалгалтануудтаа тон һайнаар бэлдээд ерэхэ бээ гэжэ найданабди. Багшын ажал гээшэ тон харюусалгатай. Багша хүн гээшэ эрдэм мэдэсэ ехэтэй байхаһаа гадна, сэбэр сэдьхэлтэй байха зэргэтэй. Иимэһээ бидэнэр ерээдүйн багшанарай урда, мүнөөдэрэй студентнэрэй урда тон ехэ эрилтэ табидагбди, — гэжэ Мери Матвеевна хэлэбэ.

Арадай багшын хүндэтэйшье, хүндэшье замаар ажабайдалаа зорюулха гэһэн хүсэлтэй хүбүүд, басагад али зэргэ эрдэм мэдэсэтэй хаб, ямар һанал бодолтой хаб? Зүгөөр, шалгалтын комиссиин гэшүүдһээ бэшэ хэншье тэдэнэй сочинени бэшэһэн хуудаһануудые хараха эрхэгүй.

Б. БАТОЕВ,
манай корр.

ХИНАЛТЫН КОМИТЕДҮҮДТЭ

Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитет энэ жэлэй майн 15-һаа декабриин 20 болотор республиканска конкурс-харалга үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаһан байгаа. Конкурс-харалгын гол зорилго гэбэл, арадай хинагшадай ябуулдаг хүдэлмэриие хүн зондо хэр зэргэ харуулан ойлгуулнаб, мүн бии байгаа дутуу дундануудые усадхаха, тиин хиналтын үүргэ дээшэлүүлхэ ябадал болоно. Тус конкурс-харалгада предприяти, организаци, колхоз, совхозуудай болон эмхи зургаануудай бүхы гол бүлэгүүд хабаадаха.

Конкурс-харалга үнгэргэхын тула республиканска, городской, районой, аймагай хиналтын комитедүүдэй болон томо предприяти, колхоз, совхозуудай дэргэдэ харалгын комиссинууд байгуулагдаа юм.

Һаяхан республиканска харалгын комиссиин ээлжээтэ зүблөөн болобо. Зүблөөн дээрэ харалгынгаа комиссинуудай ямар хүдэлмэри ябуулжа байһан тухай Улаан-Үдын городской комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Д. В. Кочетов, Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ М. М. Халбаев, Октябрьска районой арадай хиналтын комитедэй дэргэдэхи харалгын комиссиин түрүүлэгшэ В. Г. Белянков, Железнодорожно районой арадай хиналтын комитедэй дэргэдэхи харалтын комиссинууд нилээд хүдэлмэри ябуулаа гэжэ зүблөөн дээрэ элирээ.

Жэшээлхэдэ, Железнодорожно районой арадай хиналтын комитедэй дэргэдэхи харалгын комисси 46 предприяти, организаци болон эмхи зургаануудые шалгаа. Тиихэдээ миил 28-дань арадай хиналтын стенд бии гэжэ элирүүлээ. Шалгалтада ороһон 18 предприяти, организаци, эмхи зургаануудта арадай хинагшадай ажал хүдэлмэри харуулдаг стенд, витринэ, доска гэхэ мэтэ үгы байшоо.

Тиихэдэ Октябрьска, Советскэ районуудай зарим предприяти, организаци, эмхи зургаануудта арадай хиналтын стенд, витринэ үгы, шог хуудаһан, плакат ба газетэнүүд гаргагданагүй, арадай хинагшадай юушье хэжэ байһан мэдэгдэхэгүй, харагдахагүй байха юм. Мяха-консервын комбинадай дэргэдэхи комисси мүртэй юума хээгүй, мүнөөшье болотор арадай хиналтын стенд байгуулаагүй.

Конкурс-харалгын үедэ судна барилгын, прибор бүтээлгын заводуудта, кондитерска фабрикада, столовонуудай трестдэ, шэлэй заводто нилээд юумэн хэгдээ гэжэ зүблөөн дээрэ онсо тэмдэглэгдээ. Жэшээлхэдэ, судна бүтээлгын заводто арадай хинагшадай тусхай комната бии. Тэрэнь гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Мүнөө тэндэ шэнэ, гэрэлтэн харуулдаг стенд хэгдэжэ байна.

Ноябрь һарын эхеэр хаа хаанагүй харалга, шалгалта дүүргэхэ, конкурс-харалгын дүнгөөр хото, район, аймаг бүхэндэ суглаа үнгэргэхэ гэжэ республиканска комисси дурадхаба.

ОРОНОЙ ХОТО ГОРОДУУДААР

МОСКВА. Түб хотын үйлсэнүүдые шэнэлэн заһахадаа, барилгашад архитектурын памятнигуудые һэльбэн заһахаһаа гадна, хуушан Москвагай түүхын дурасхаалта газарнууд болохо бухэли үйлсэнүүдые анханайнь түхэлөөр орхихые оролдодог байна. Октябриин 25-най үйлсэ түб хотын эгээл һонирхолтой үйлсэнүүдэй нэгэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ үйлсэдэ оршодог Москвагай гүрэнэй түүхын архивай институт.

* * *

Новосибирскдэ вокзал шадарай талмай дээрэ 24 дабхар үндэр сагаан байшан бодобо. Энэ городой эгээл үндэр гэр болохо юм. Эндэ Новосибирскдэ ерэһэн айлшад тогтохо. Шэнэ гостиница мянган хүнэй байратай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Новосибирскын шэнэ гостиница

ТАСС-ай фотохронико.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

БАСКЕТБОЛ. Түбинүүд хоорондын кубогта хүртэхын түлөө түрүүшын мүрысөөнэй Европодохи хубиин нааданда совет суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлжэ ябана. Манай спортсменүүд өөһэдынгөө талмай дээрэ һүүлшынгээ наадандa США-гай баскетболистнуудтай уулзахадаа, 86:72 тоотойгоор шүүгээ. Командымнай капитан Сергей Белов 27 очко асаржа, онсо шалгарһан байна. Тиин мүнөө манай команда Бразилиин, Мексикын, Канадын, США-гай баскетболистнуудтай уулзахаяа гадаада далайн саана ошохонь. СССР-эй спортсменүүд түрүүшынгээ наадые августын 12-то Бразилида үнгэргэхэ юм.

ФУТБОЛ. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ «Зенит» — «Заряатай», «Локомотив» — «Шахтёртой» 0:0 тоотойгоор тэнсэбэ. Москвагай «Динамо» Ереванда айлшалжа, нютагай «Арарадтай» наадахадаа, 5:3 тоотойгоор шүүгээ. Түрүүшын тайм тэнсүү байдалда 1:1 тоотойгоор дүүрэһэн байна. ЦСКА-гай футболистнууд «Пахтакорые» 2:1 тоотойгоор илаа, Ростов-на-Дону хотын СКА «Спартагтай» 0:0 тоотойгоор тэнсээ.

РАЛЛИ. СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиадын автомобиляар урилдаан Литвагай харгы замуудта боложо байна. «Жигули-21011» түхэлэй машинаар Каунас хотын аха дүүнэр Каститис ба Арвидас Гирдаускастан мүрысөөнэй бүхы гурбан шатада амжалта туйлажа, түрүү һуури эзэлбэ. «Жигули-2103» түхэлэй машинаар урилдаанда Литвагай спортсменүүд Стасис Брундза, Лев Шувалов гэгшэд эрхимлээ. Харьков хотын автомобилистнүүд Виктор Козлов, Георгий Чурбанов «Волга» түхэлэй машинаар урилдахадаа, илаһан байна.

ВОЛЕЙБОЛ. Эдир хүбүүд, басагадай дунда Европын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Франкфуртын, Мюнхенэй талмайнууд дээрэ боложо дүүрэбэ. Совет хүбүүд, басагадай суглуулагдамал команданууд илажа, алтан медальнуудаар шагнагдаа. Һүүлшын үдэр хүбүүднай Болгариин спортсменүүдые 3:1 тоотойгоор илажа, дүн хамта 10 очкотой болоһон байна. Чехословакиин волейболистнууд — хоёрдохи, Польшын түлөөлэгшэд гурбадахи һуури эзэлбэ.

Басагаднай һүүлшын Болгариин спортсменүүдые 3:0 тоотойгоор илаа. СССР-эй, Чехословакиин команданууд тус тустаа 8 очкотой болобошье, шүүһэн ба шүүгдэһэн партинуудайнгаа тоогоор манай волейболист басагад алтан медаляар шагнагдаһан байна.

ДҮРЭ БУЛЯАЛДААТА БА КЛАССИЧЕСКА БАРИЛДААН. Спортын энэ зүйлөөр Лейпциг хотодо болоһон мүрысөөндэ 16 ороной 208 барилдаашан суглар ба. Европын бэрхэ бэрхэ барилдаашадһаа гадна, Иранай, Монголой, Кубын спортсменүүд энээндэ хабаадалсаа.

Мүрысөөнэй ээзд табан алтан, хоёр мүнгэн, зургаан бронзо медаляар шагнагдажа, илангаяа шалгарһан байха юм.

Совет барилдаашад дүрэ буляалдаата барилдаанда хоёр алтан, нэгэ мүнгэн, харин классическа барилдаанда нэгэ алтан, нэгэ мүнгэн, дүрбэн бронзо медаляар шагнагдаһан байна. Грозный хотоһоо Салман Хасимиков, Сыктывкарһаа Владимир Паршуков, Киров хотоһоо Николай Ботев гэгшэд алтан медальнуудта хүртэбэ.

Дунай мүрэн шадархи оронуудай кубогта хүртэхын түлөө Белградта үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадахадаа, совет барилдаашад табан алтан, гурбан мүнгэн, нэгэ бронзо медаляар шагнагдаа. Москваһаа Рустем Казаков, Владимир Нечаев, Евгений Артюхин, Алма-Атаһаа Жаксалык Ушкемпиров, Москва шадарһаа Шамиль Хисамутдинов гэгшэд илаһан байна.

ТАМАРАЛГА. 17-той американ тамарагша Энди Коан 100 метртэ тамархадаа, 51,11 секунда саг харуулжа, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтообо. Энэнь США-гай Джим Монтгомериин рекордһоо оройдоол 0,01 секундаар үлүү юм.

(ТАСС).

БАЙ ХАРБАГШАД—ГУРБАДАХИ ҺУУРИДА

Һур харбалгаар «Динамо» бүлгэмэй Россин түбэй Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан Тула хотодо дүүрэбэ. Долоон суглуулагдамал команда энээндэ хабаадаа.

Дүрбэн үдэр үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, МП-2 упражненеэр Московско областиин мэргэшүүл шалгаржа, командаараа Россин Федерациин түбэй Соведэй чемпионууд болоһон байна. Новосибирскэ областиин һуршад — хоёрдохи, Буряадай АССР-эй спортсменүүд гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Эрэшүүлэй дундаһаа Московско областиин түлөөлэгшэ С. Красовский илажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. СССР-эй спортын мастернууд Н. Николаев (Эрхүү), В. Сафронов (Новосибирск) удаадахи һууринуудта гараһан байха.

Зүүн Сибириин культурын институтда һуража байха үедөө манай үнинэй тренер Лев Николаевич Устиновай хүтэлбэри доро һур харбалгын бүхы нюусануудтай танилсаһан Людмила Ушакова (Новосибирскэ область) эхэнэрнүүд сооһоо өнсо шалгарба. Тэрэ гурбан зайда, мүн МП-2 упражненидэ илажа, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэв. Московско областиин түлөөлэгшэд, спортын мастернууд Э. Когут. Л. Дурченко гэгшэд тус тустаа 2-дохи, 3-дахи һууринуудые эзэлэн, үнэтэ очконуудые командынгаа нөөсэдэ оруулһан байна.

Манай «Динамын» суглуулагдамал команда 10 хүнһөө бүридхэгдөө һэн. Эдэнэй дундаһаа Буряадай хүдөө ажахын институдай студентка, спортын мастерта кандидат Ольга Жабон ехэ амжалта туйлаа. Тэрэ МП-1 упражненеэр 50 метртэ хоёрдохи, харин бусад зайда дүрбэдэхи һууринуудые эзэлһэн байха юм. Тиигэжэ тэрэ «Динамо» бүлгэмэй ороной түбэй Соведэй августын 9-дэ Вильнюстэ нээгдэхэ чемпионадта хабаадаха нэрэ хүндэдэ хүртөө.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэн Владимир Мурышев мүн лэ һайнаар мүрысэжэ, РСФСР-эй залуушуулай суглуулагдамал командада оруулагдан, бүлгэмэйнгөө түбэй Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Каховкодо нээгдэһэн ехэ нааданда эльгээгдэбэ.

—Бидэ иимэ ехэ мүрысөөндэ һаянай хабаадажа байнабди. Гэбэшье харбагшаднай бултадаа арга хабаяа хүсэд гаргажа шадаагүй. Саашадаа һорилгоёо һайжаруулжа, дүршэл шадабаряа дээшэлүүлхэ аргатайбди, — гээд командын хүтэлбэрилэгшэ В. Е. Конечевский хөөрэнэ.

Б.М. ЖИГЖИТОВ.

АВГУСТ ҺАРАДА ЯМАР МҮРЫСӨӨНҮҮД БОЛОХОБ?

Август һарада спортын 12 зүйлөөр Улаан-Үдэ хотын, Буряадай АССР-эй, РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ:

августын 8-10-да — городкигаар Улаан-Үдэ хотын хубиин-командна түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн;

августын 8-10-да — шатараар республикын ниислэл хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө наадан;

августын 10-да — футбол — Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» — Джамбулай «Химик».

августын 9-дэ — эдиршүүлэй дунда хүндэ атлетикээр Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн;

августын 11-14-дэ — волейболоор, футболоор, баскетболоор стол дээрэ наадагдадаг теннисээр хотоной ба үйлсын командануудай дунда хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн Дээдэ-Онгостойдо үнгэргэгдэхэ;

августын 8-10-да—«Комсомольская правда», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй шанда хүртэхын түлөө ГТО-гой олон зүйлөөр Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн;

августын 14-20-до— эдиршүүлэй дунда һур харбалгаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Челябинск хотодо болохо;

августын 14-дэ — футбол — Улаан-Үдын «Сэлэнгэ»— Кзыл-Ордагай «Орбита»;

августын 17-до — СССР-эй Агаарай флодой үдэртэ зорюулагдаһан мүрысөөнүүд;

августын 21-25-да — РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын хүүгэдэй спортын һургуулиин командануудай дунда классическа барилдаагаар түгэсхэлэй мүрысөөн Челябинск хотодо үнгэргэгдэхэ;

августын 21-25-да — РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын хүүгэдэй спортын һургуулиин командануудай дунда дүрэ буляалдаата барилдаагаар түгэсхэлэй мүрысөөн Новосибирск хотодо болохо;

августын 21-дэ — городкигаар РСФСР-эй чемпионат Невиномыск хотодо нээгдэхэ;

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ВАРШАВА

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой, ПНР-эй правительствын заседани

ТАСС

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой, ПНР-эй правительствын Президиумэй хамтын заседани боложо, ПНР-эй делегациин Хельсинкидэхи зүблөөндэ хабаадаһан тухай тоосоое шагнаа. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй амжалта социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай политикын, нэн түрүүн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй КПСС-эй XXIV съезд дээрэ элидхэһэн эб найрамдалта программын айхабтар ехэ туйлалта болоно гээд заседаниин һүүлээр тэмдэглэгдэнэ. Гэхэтэй хамта, энэ хадаа зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан бүхы гүрэнүүдэй туйлаһан амжалта болоно. Ушарынь юуб гэхэдэ, Хельсинкидэ гар табигдаһан документнүүдэй удха шанар Европын бүхы арадуудай аша туһада харюусана, дэлхэй дээрэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэнэ бшуу.

Зүблөөнэй шиидхэбэринүүд хадаа бүхы Европо түбидэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гээд Польшо тоолоно гэжэ хэлэгдэнэ.

США-гай президент Дж. Фордын албанай хэрэгээр ПНР-тэ ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн тухай мэдээсэлые заседанида хабаадагшад шагнаһан байгаа. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герегэй, США-гай президент Дж. Фордын гар табиһан хамтын мэдүүлгэ, мүн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ абтаһан шиидхэбэринүүд Польшын ба Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаае саашадань һайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байна гээд заседанида хабаадагшад тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

США-гай гүрэнэй секретариин мэдүүлгэ

ТАСС

«Хельсинкидэ болоһон зүблөөн дээрэ гол ёһонууд абтаһан байна. Энээнэй үндэһөөр уласхоорондын харилсаанай шахардуу байдал һуларуулагдаха юм», — гэжэ США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер американ телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

«Шахардуу байдал һуларуулга США-гай аша туһада харюусана, — гэжэ гүрэнэй секретарь хэлэбэ. — Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй хоёр ехэ ороной—США, СССР — дайнай аюулые бага болгохын тула ехэ оролдолго гаргажа байһыень энэ элирхэйлэн гэршэлнэ. Шахардуу байдал һуларуулга хадаа ямар бэ даа юумэнэй түлөө бидэнэй хэн нэгэндээ һайнииe хүргэжэ байһан ябадал бэшэ гээшэ. Энэ хадаа өөһэдынгөө, мүн бусад оронуудай аша туһада хэжэ байһан хэрэгнай болоно. Шахардуу байдал һуларуулга иимэл удхатай».

НЬЮ-ЙОРК

БҮГЭДЭ НИИТЫН ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУҺАДА

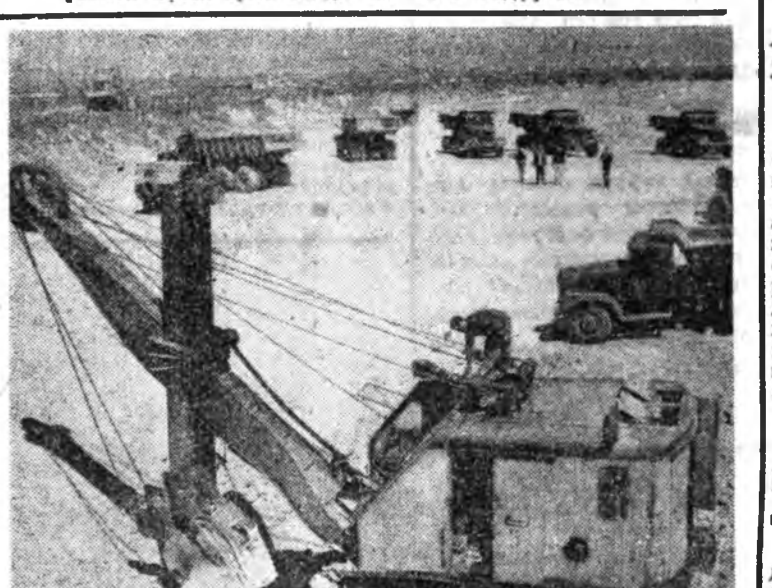
ТАСС

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хураaха бүхэдэлхэйн конференциие зарлаха тухай Советскэ Союзай дурадхалые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида үргэнөөр мэдэрбэ гээд буу зэбсэгүүдые хураaха бүхэдэлхэйн конференцидэ бэлэдхэл хэхэ ООН-ой тусхай комитедтэ болоһон арсалдаата хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн гэршэлһэн байна.

Иимэ конференци үнгэргэлгэ олониитын зүгһөө үргэнөөр дэмжэгдэжэ, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада харюусаха байна гээд Польшын түлөөлэгшэ З. Людвичак мэдүүлээ. Болгариин түлөөлэгшэ Г. Гелев үгэ хэлэхэдээ, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хураaха бүхэдэлхэйн конференцидэ һайнаар, аша үрэ ехэтэйгээр бэлдэхэ замда ООН-ой Генеральна Ассамблей гараха ёһотой гэжэ тэмдэглээ. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ конференци ООН-ой гэшүүн олонхи гүрэнүүдэй арад зоной хүсэл эрмэлзэлдэ, һанал бодолдо харюусаха байна бшуу.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хураaха бүхэдэлхэйн конференци дары зарлаха шухала гэжэ олон правительство мэдүүлээ гээд МНР-эй түлөөлэгшэ Ц. Пунцагноров хэлэбэ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаһаарнь арадуудай һанаагаа зобожо байһые энэ элирхэйлнэ. Бата эб найрамдал хангахын түлөө, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хураaхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союз, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ехэ хубитаяа оруулна гэжэ Монголой делегат тэмдэглэбэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөн уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулжа, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хураaха замда шэнэ алхам хэхэ гээд этигэн найдажа байһанаа Италиин түлөөлэгшэ Ф. Лей мэдүүлээ.

Советскэ Союзай туһаламжаар Сириин Араб Республикада түмэр харгынууд баригдажа байна. Һаяар эндэ Латакия гэжэ Дундада далайн портые ороной зүүн-хойто захадахи нефть олзоборилгын Камышлы гэжэ түбтэй холбоһон түмэр зам ашаглалгада үгтэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэр харгын барилга дээрэ.

АПН-эй фото.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-до орохын түлөө

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын ба Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын делегацинуудай толгойлогшонор — элшэн сайдууд Динь Ба Тхи, Нгуен Ван Лыу ООН-ой байшан соо үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэнүүдые хэлэхэдээ, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүндэ абаха тухай ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймда РЮВ-эй ВРП-гэй ба ДРВ-гэй эльгээһэн тусхай хандалгыемнай һаяын сагта хаража үзыт гэжэ Аюулгүйн Соведые уряалһан байгаа.

«Урда Вьетнамай Республикые, Вьетнамай Демократическа Республикые ООН-до абалгые олонхи оронууд дэмжэнэ, — гэжэ РЮВ-эй ВРП-гэй ба ДРВ-гэй правительствын пресс-конференци дээрэ совосхогдоһон хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.— Ушарынь юуб гэхэдэ, эб найрамдал хангахын, национальна бэеэ дааһан байдалай, демократиин ба социальна дэбжэлтын түлөө Вьетнам арадай удаан саг соо үсэд нэтэрүүгээр тэмсэһыень бултадаа һайн мэдэнэ». ООН-ой гэшүүндэ абаха тухай гүйлтатайгаар РЮВ-эй ВРП, ДРВ-гэй правительство хандахадаа, эб найрамдалай, бэеэ дааһан байдалай, эрхэ сүлөөгэй, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ дэлхэйн бүхы арадуудай гаргаһан оролдолгонуудта нэгэдэн ниилэхые, мүн бүхы арадуудай хоорондохи хани харилсаае хүгжөөхэ хэрэгтэ ёһотой туһа хүргэхые эрмэлзэжэ байһанаа элирхэйлнэ гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. РЮВ ба ДРВ-е Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида абалга уласхоорондын энэ эмхиин зорилгонуудта, Уставай гүн удхада бүрин тааралдаха байна гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Парижай «Плейель» заводто һүүлэй 50 жэл соо оройдоол 50 хоёр тээһээнь наадаха рояль хэгдэһэн байна. Энэ рояль 800 килограмм шэгнүүртэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хоёр талаһаань наададаг рояль дээрэ хүгжэм гүйсэдхэгдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Луис КОРВАЛАНДА ЭРХЭ СҮЛӨӨ ОЛГУУЛХА!

Чилиин фашис захиргаанай үүдхэһэн гутамшаг муухай хашалта, харшалалтые зайсуулжа, Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корвалан ба политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө хунтын шорон түрмэнүүдтэ тамалагдан зобоогдожо байһан бүхы хүнүүдые дары сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ дэлхэйн элдэб оронуудай олониитэ табина.

ВЕНЭ. Эб найрамдалай тала баригшадай Австриин Соведэй Президиум хунтын удамарша генерал Пиночедтэ телеграмма эльгээхэдээ, Чилидэхи харата муухай үйлэ хэрэгүүдые болюулжа, Луис Корвалание, бусад патриодуудые дары сүлөөлхэ эрилтэ табиһан байна.

ХЕЛЬСИНКИ. Финляндиин залуушуулай демократическа холбооной окружной эмхи Чилиин сэрэгэй хунтын гэмтэ ябуулгануудые эрид буруушаажа байһанаа мэдүүлбэ. Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корвалание, Чилиин социалис залуушуул гэдэг эмхиин ЦК-гай генеральна секретарь Карлос Лорка болон политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ, концлагерьнуудта хаагдаһан хүнүүдые дары сүлөөлхэ эрилтэтэйгээр хандаа.

РИМ. Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланай бэеын муудаһан тухай Чилиһээ ороһон мэдээсэлнүүдээр һанаата боложо байһанаа дэлхэйн демократическа олон ниитэ мэдүүлнэ гээд Италиин юрист —Чилиин коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшын үмөөрэгшэдэй нэгэн Гуидо Кальви эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ хэлээ.

БРЮССЕЛЬ. Луис Корвалание, политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ хаагдаһан бусад хүнүүдые сүлөөлхын түлөө дары хэмжээнүүдые абаха шухала гээд «Драпоруж» газетын түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ.

КАРАКАС. Л. Корваланай ба Чилиин бусад патриодуудай ами наһа абархын тула дары хэмжээнүүдые абаха уряатайгаар Венесуэлын ажалшадай нэгэдэмэл центр ООН-до телеграмма эльгээбэ. Тиихэдэ профсоюзай энэ нэгэдэл Сантьяго телеграмма эльгээхэдээ, Чилиин коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшын ами наһанай түлөө сэрэгэй хунта харюусаха ёһотой гэжэ тэмдэглээ.

(ТАСС).

ЛОНДОН

Г. Вильсон мэдүүлгэ хэбэ

ТАСС

Хельсинкидэ болоһон ниитэ Европын зүблөөн ямаршье ашаг үрэгүй арсалдаа зүришэлдөөнүүдые хэнгүй, али бүхы харилсаагаа хүгжөөжэ, бүтэмжэтэй һайн оршон байдал тогтоожо, харилсаандамнай гараһан асуудалнуудые шиидхэн, дэлхэйн хоёрдохи дайнай аюул түбэгые бэе дээрээ үзэһэн гүрэнүүдтэ таараха шиидхэбэри абаха арга олгоо гэжэ Англиин премьер-министр Гарольд Вильсон хэлэбэ.

Зүблөөнэй гол документ дотор табигдаһан бүхы уялгануудые наринаар сахихын, бэелүүлхын тула бүхы арга хабаяа Британиин правительство гаргаха юм гэжэ премьер-министр тэмдэглээ. «Энэ зүблөөн дээрэ бэхижүүлэгдэһэн хани барисаан, харилсаа холбоон саашадаа улам хүгжөөгдэхэ гээд этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэб», — гэжэ тэрэ хэлээ.

ЛИССАБОН

Контрреволюцида харюу сохилто үгэхэ

ТАСС

Португалиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Алваро Куньял Эвора хотодо болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Демократическа сүлөөтэ байдалда аюул тохёолдуулагдажа байна гэжэ А. Куньял тэмдэглээ. Контрреволюцихэхые хархис хүсэнүүд үргэнөөр бэлдэжэ байна.

Контреволюцида эсэргүүсэн, Компартиин хабаадалгагүйгөөр амжалтатайгаар тэмсэжэ шадахагүй байнабди гэжэ А. Куньял үргэлжэлүүлээ. Фашизмда эсэргүү бүхы хүсэнүүд нэгэдэхэ ёһотой. Тиигэжэ Португалиин революциие социализм тээшэ замаар дабшуулха байна.

Революционно хүгжэлтын түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдтэй, нэн түрүүн Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнтэй харилсаа холбоо тогтоохые Компарти хүсэнэ гэжэ А. Куньял хэлэбэ. Тиигэжэ орон доторхи байдалые гуримшуулхын тула контрреволюцида шанга харюу сохилто үгэхэ хэрэгтэй.

НЬЮ-ЙОРК

Шахардуу байдал һуларуулга хүн бүхэндэ хэрэгтэй

ТАСС

Зүүн ба баруунай оронуудай хоорондохи харилсаанай шахардуу байлгые һуларуулха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ Германиин социал-демократическа партиин түрүүлэгшэ В. Брандт тэмдэглэбэ.

Тэрэ американ телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союз ба бусад социалис оронуудтай харилсаагаа һайжаруулха, үргэдхэхэ политика бэелүүлхэ гээшэ уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ мэдүүлээ.

«Шахардуу байдалай һулархадань, урмаа хухардаг» хүнүүд баруунай зарим оронуудта үшөөл бии гэжэ В. Брандт хэлэбэ. Эдэ хүнүүд шахардуу байдал һуларуулгын ёһотойл удха шанарые ойлгоногүй гээшэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» августын 6-да Москвада үнгэргэгдэһэн 29-дэхи тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 7 (биатлон), 12 (уһанай-моторно спорт), 13 (уһанай-санын спорт), 17 (уран һайханай гимнастика), 18 (городки), 19 (академическэ һэлюурдэлгэ);

«Спортлото-2»: 3 (акробатика), 7 (биатлон), 8 (бокс), 14 (волейбол), 27 (мотоспорт), 40 (туризм).

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүтэлбэрилэгшэ хүмүүжэнэ» — түрүү бэшэг. «Даабари дүүргэгдээ»—В. Бадмаевай репортаж. ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Гол хэмжээниинь—шанар» — М. Рыжаковой статья. «Хахад жэл утатай нобшоролго» — А. Алексеевэй тэмдэглэл. «Судианууд БАМ руу зорино» — А. Куклинай бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда. Эб найрамдалые хамгаалха совет комитедэй мэдүүлгэ. «Аяншалга ба заповеднигүүд—А. Субботиной статья. АПН-эй материалнууд. Дэлхэйн оронуудай һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Минии мэргэжэл — метролог»—фоторепортаж. ТАСС-ай материал. Элдэб һонин «Пионерэй зун» — Е. Николаевай фотоинформаци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 —«Москва ба москвагайхид». 10.35 — Забһарлалга. 10.45 — Документальна фильмүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 11.45 — Борис Житков. «Эгээл шухала хэрэгүүд тухай». 12.25 — П. И. Чайковскиин романснууд (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Черная гора» — уран һайханай фильм. 14.25 — «Буратинын» выставкэ (үнгэтэ). 15.00 — «Давид Копперфильд» (5-дахи, 6-дахи сери). 16.45 — «Теннис на кортах» (үнгэтэ). 17.00 — Останкинадахи концертын студи урина. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10—«Элүүр энхэ байлга» — телевизионно журнал (буряадаар). 19.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.40 — «Давид Копперфильд» (5-дахи, 6-дахи сери). 21.25 — «Социалис оронуудай ажабайдал». 21.55 — П. И. Чайковскиин романснууд. 22.20 — «Теннис на кортах» 22.35 — Останкинадахи концертын студи урина. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.10 —«Москва ба москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 19.40 — Телевизионно һонин. 19.50 — «Факел». — залуушуулай программа. «Спортын һонин».

УНШАГЧЫН конирхохол байхат

НОХОЙ ШЭЛҮҮЬЭН ХОЁР НҮХЭСЭЯ

ХЭРЭМ СОО ТҮРЭЭ ХҮРИИ НААДАГДАНА

ИСКУССТВЫН БҮТЭЭЛНҮҮД АЮУЛДА ОРОНО

ХУШАН ХЭРЭМЫЕ САХИГШАД

(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35.
Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная—2-54-.., зам. редактора — 2-68-.., зам. редактора — 2-62-.., отв. секретаря — 2-50-.., секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации—2-56-.., промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-03601. Заказ № 0044..